

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

29 JUNI 2010

**Taksationskommissionen
Haraldsgade 53
2100 København Ø**

By- og Landskabsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Att: Jørgen Heinemeier

Sag nr. 372
J.nr. 11-00012
Ref. SASIV

Sag nr. 372 – Fredning af Saruppladsen

Den 29. juni 2010

Vedlagt fremsendes et eksemplar af Taksationskommissionens
kendelse vedrørende fredning af Saruppladsen.

Søgsmål til prøvelse af Taksationskommissionens afgørelse kan
anlægges efter § 88 i naturbeskyttelsesloven inden 6 måneder ef-
ter, at afgørelsen er meddelt. Sag anlægges, hvis sagsøgeren har
hjemting i Danmark, ved den byret, hvor sagsøgeren har hjemting.

Med venlig hilsen

Sarah Sivebæk
Sekretær

*Taksationskommissionen
Sekretariat
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf.: 72 54 47 00*

Sag nr. 372

Fredning af Saruppladsen

Kendelse

Meddelt den 29. juni 2010

Indledning

Naturklagenævnets afgørelse af 31. juli 2009 om erstatning i anledning af fredning af Saruppladsen er påklaget til Taksationskommissionen af følgende lodsejere:

Lb.nr. 2 Søren Friis Christiansen

Lb.nr. 4 Ole Mellberg

Lb.nr. 11 Henrik Rømer og Annemette Filstrup

Taksationskommissionen har den 6. maj 2010 afholdt forhandlingsmøde og foretaget besigtigelse.

For og med Søren Friis Christiansen mødte Dansk Landbrugsrådgivning ved konsulent Ole Kirk.

For og med Ole Mellberg mødte advokat Uffe Baller sammen med statsautoriseret ejendomsmægler Bo Verner Hansen og miljøkonsulent Lykke Pilegaard, Centrovise.

Endvidere mødte Henrik Rømer og Annemette Filstrup.

For By- og Landskabsstyrelsen mødte Jørgen Heinemeier.

For Assens Kommune mødte biolog Ida Søkilde Jelnes.

Endvidere deltog kommissionens vurderingskyndige konsulent, fhv. kontorchef, cand. polit. Erik Eriksen.

Efter mødet har overinspektør Niels H. Andersen, Moesgaard Museum, i mail af 24. maj 2010 til By- og Landskabsstyrelsen anført følgende:

"... Jeg mener, at hvis der skal foretages en genopgravning i en tidligere gravning, f.eks. i en grøft med drænrør, der kan være beskadigede, så skal vi ikke kræve, at det er arkæologer, der foretager en sådan gravning. Her bør det være tilstrækkeligt, at man underretter museet om, at man på et fastsat tidspunkt vil foretage denne genopgravning – naturligvis indenfor normal arbejdstid – og at museet så må skønne, om de vil overvære gravningen. Museet bør skriftligt meddele om man vil komme eller ej og lodsejeren må ikke iværksætte arbejdet før en skriftlig [tilkendegivelse] er modtaget. Efter min mening bør denne overvågning af arbejdet være uden udgift for lodsejer, idet arbejdet bør kunne indpasses i museets andre opgaver i området..."

Kulturarvsstyrelsen ved inspektør Torben Dehn har i mail af 25. maj 2010 til By- og Landskabsstyrelsen tilsluttet sig denne udtalelse.

Naturklagenævnets afgørelse og de under sagen nedlagte påstande

Lb.nr. 2 Søren Friis Christiansen, Kirkemarken 23, Haarby (matr.nr. 13 f, 27 ø Haarby By, Haarby og 1 g Højsgård, Haarby)

Naturklagenævnet har fastsat erstatning til 478.300 kr. med følgende specifikation:

0,64 ha i zone 1 à 135.000 kr. pr. ha	86.400 kr.
12,23 ha i zone 2 à 30.000 kr. pr. ha	366.900 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 2	5.000 kr.
Mistet dækningsbidrag	<u>20.000 kr.</u>
I alt	478.300 kr.

Ejeren har for nedlagt påstand om en erstatning på 1.095.900 kr. – afrundet 1.100.000 kr. – og for sagkyndig bistand 25.000 kr.

Påstanden er specificeret således:

0,64 ha i zone 1 à 210.000 kr. pr. ha	134.400 kr.
12,23 ha i zone 2 à 50.000 kr. pr. ha	611.500 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 2	60.000 kr.
Mistet dækningsbidrag i 3 år på 0,64 ha i zone 1	40.000 kr.
Mistet mulighed for naturlig udbygning af ejendommen	<u>250.000 kr.</u>
Erstatningspåstand i alt	1.095.900 kr.
Afrundet	1.100.000 kr.

Ejeren har til støtte for påstanden om forhøjelse af arealerstatningen i zone 1 anført, at det ud fra statistikken for salg af bebyggede landbrugsejendomme i 2. halvår 2006 efter fradrag af den skønnede gennemsnitlige værdi af bebyggelsen på ejendommene må lægges til grund, at jordprisen i området inden fredningen var omkring 250.000 kr. pr. ha. Efter fredningen har arealet i zone 1 alene en værdi på 40.000 kr. pr. ha, fordi det kun kan anvendes til afgræsning med begrænset udbytte pga. forbuddet mod gødskning og sprøjtning samt de begrænsede muligheder for omlægning.

Handelsværdien af arealet i zone 2 vil tilsvarende falde med 50.000 kr. pr. ha pga. de fastlagte restriktioner, idet der ikke længere vil kunne foretages grubning, hvilket der er behov for med den nuværende kartoffel- og løgproduktion.

Erstatning for arkæologisk overvågning påstås forhøjet navnlig fordi overvågningen vil betyde ca. 2 dages forsinkelse ved evt. reparation af vandingsanlægget.

Erstatning for mistet dækningsbidrag på 0,64 ha i zone 1 påstås forhøjet til 40.000 kr., fordi der er tale om 3 dyrkningsår – perioden fra fredningssagens rejsning i februar 2004 til fredningsnævnets afgørelse i december 2006 - og det mistede dækningsbidrag udgør 20.000 kr. pr. ha pr. år.

Til støtte for kravet om erstatning for mistet udbygningsmulighed har ejeren anført, at udvidelse af bebyggelsen på ejendommen efter fredningen kun kan ske mod øst, ikke mod syd, hvilket kan føre til, at nye bygninger må placeres på en sådan måde, at udnyttelsen af de nye bygninger bliver uhensigtsmæssig.

By- og Landskabsstyrelsen har i brev af 30. november 2009 og under forhandlingsmødet nedlagt påstand om stadfæstelse af Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse. Særligt for så vidt angår kravet om erstatning for mistet dækningsbidrag har styrelsen anført, at det fremgår af luftfotos fra 2006 og 2008 at ejeren alene har undladt at dyrke et areal på 0,37 ha i zone 1.

Lb.nr. 4 Ole Mellberg, Kirkemarken 31, Haarby (matr.nr. 27 o Haarby By, Haarby)

Naturklagenævnet har fastsat erstatningen til 1.080.000 kr. med følgende specifikation:

6,07 ha i zone 1 à 135.000 kr. pr. ha	819.450 kr.
0,14 ha i zone 3 à 3.800 kr. pr. ha	532 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 3	10.000 kr.
Skønsmæssigt fastsat ulempeerstatning	<u>250.000 kr.</u>
I alt	1.079.982 kr.
Afrundet	1.080.000 kr.

Ejeren har nedlagt påstand om en samlet erstatning på 3 mio. kr.

Ejeren har til støtte for påstanden henvist til, at værdinedgangen ved fredningen ifølge den i Naturklagenævnets afgørelse omtalte vurdering af 29. april 2008 fra statsautoriseret ejendomsmægler Bo Verner Hansen udgør dette beløb, idet ejendommens værdi på vurderingstidspunktet ifølge erklæringen var 7.995.000 kr. uden fredningen, og værdien efter fredningen var 4.995.000 kr.

Ejeren har endvidere til støtte for erstatningspåstanden anført, at merudgiften til driften af ejendommen på grund af nedsættelsen af græsudbyttet vil blive ca. 125.000 kr. årligt ekskl. moms ifølge erklæring af 3. maj 2010 fra Lykke Pilegaard, Centrovic, hvilket kapitaliseret med faktor 20 giver 2,5 mio. kr. Hertil kommer den værdiforringelse, som fredningen i øvrigt medfører, bl.a. som følge af, at der ikke kan ske nogen udvidelse af bebyggelsen på ejendommen eller etableres udvendig dressurbane, skridtmaskine eller andre udendørs faciliteter.

By- og Landskabsstyrelsen har i brev af 30. november 2009 og under forhandlingsmødet nedlagt påstand om stadfæstelse af Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse.

Det fremgår af sagen, at ejendommen har et areal på ca. 8,8 ha, hvoraf 2,5448 ha ligger uden for det fredede område ca. 2 km fra den øvrige ejendom.

Af beskrivelsen i vurderingerklæringen af 28. april 2008 fremgår, at der på ejendommen udover en bolig på 166 m² bl.a. er en staldbygning på 136 m² og en ridehal på 1211 m², der er indrettet med ridehus og hestebokse. Ridehallen er opført i 1996.

Af en af ejeren indhentet overslagskalkule af 11. oktober 2006 fra arkitekt m.a.a. Lars von Steensen-Bach, fremgår, at udgiften til opførelse af en ridehal på 1.000 m² og en sammenbygget staldbygning på 450 m² vil være 4.650.000 kr. ekskl. inventar, teknikerhonorar og moms.

Ejendomsmægler Bo Verner Hansen har under den mundtlige forhandling oplyst, at etablering af en tilsvarende ridehal og øvrige faciliteter til hesteavl på en anden ejendom vil koste mellem 3 mio. og 5 mio. kr.

Af vurderingserklæringen og ejendomsmæglerens oplysninger under den mundtlige forhandling fremgår, at en nærliggende ejendom, Sarupgård, kort inden vurderingens foretagelse i april 2008 blev solgt for en pris svarende til 300.000 kr. pr. ha.

Af den af ejeren indhentede erklæring af 3. maj 2010 fra miljøkonsulent Lykke Pilegaard, Centrovic, om ekstra omkostninger til fordring m.v. som følge af fredningen fremgår, at der er 17 heste på ejendommen heraf 6 avlshopper. Det vil efter fredningen ikke længere være muligt at ernære hestene udelukkende med græs om sommeren. Hestene skal derfor tildeles foder på marken eller tages ind på stald om natten og fordres. Idet udbyttet af græsmarker, der gødskes, er ca. 3.000 foderenheder pr. ha årligt, var det ca. 4,7 ha store græsareal på ejendommen inden fredningen tilstrækkeligt til græsning for 17 heste i ca. 5 måneder af året. Efter fredningen medfører den manglende gødning, at udbyttet falder til 1000 foderenheder pr. år i gode år og i tørre år 0 foderenheder. Græssets foder- værdi efter fredningen må imidlertid ifølge erklæringen i praksis sættes til nul, da hestene vil nå at bide græsset helt ned, så der ikke kommer optimal vækst. Græsning enkelte dage er heller ikke muligt da hestenes maver har vanskeligt ved at tåle foderskift. Merudgiften til driften af virksomheden som følge af fredningen er i erklæringen opgjort til 124.815 kr. ekskl. moms. Heraf udgør den ekstra personaleudgift 44.535 kr.

Ejeren har under den mundtlige forhandling oplyst, at han anvender ejendommen til hesteavl. Han har ikke andet erhverv. Han har gennem en årrække haft en besætning af samme størrelsesorden som den nuværende. Han sælger hestene, når de er nogle år gamle. Nogle af hestene indbringer betydelige beløb. Overskuddet af virksomheden er meget varierende.

Lb.nr. 11 Henrik Rømer og Annemette Filstrup, Kirkemarken 39, Haarby (matr.nr. 2 m, 2 a Sarup By, Haarby)

Naturklagenævnet har fastsat erstatningen til 562.400 kr. med følgende specifikation:

3,02 ha i zone 1 à 135.000 kr. pr. ha	407.700 kr.
4,99 ha i zone 2 à 30.000 kr. pr. ha	149.700 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 2	5.000 kr.
I alt	562.400 kr.

Ejerne har nedlagt påstand om en erstatning på 871.980 kr.

Påstanden er specificeret således:

3,02 ha i zone 1 à 135.000 kr. pr. ha	407.700 kr.
4,99 ha i zone 2 à 72.000 kr. pr. ha	359.280 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 2	25.000 kr.
Forringelse af herlighedsværdi	80.000 kr.
Erstatningspåstand i alt	871.980 kr.

Ejerne har til støtte for påstanden om forhøjelse af erstatningen for arealet i zone 2 anført, at ejerne efter fredningen alene har 60 % råderet, og har med hensyn til kravet om forhøjelse af erstatningen for arkæologisk bistand anført, at der er en del dræn i zone 2, og at den tilkendte erstatning på 5.000 kr. alene vil dække omkostningerne ved ca. en gang arkæologbistand. Til støtte for kravet om erstat-

ning for forringelse af herlighedsværdi har ejerne anført, at tabet af dyrkbare arealer tæt ved ejendommens bebyggelse vil forringe ejendommens værdi udover den tilkendte arealerstatning.

Ejerne har oplyst, at en del af ejendommens areal er bortforpagtet, og at de oppebærer en årlig forpagtningsafgift på 9.000 kr.

By- og Landskabsstyrelsen har i brev af 30. november 2009 og under forhandlingsmødet nedlagt påstand om stadfæstelse af Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse.

Taksationskommissionens bemærkninger

Generelt vedrørende erstatningsfastsættelsen for arealerne i zone 1 og 2

Ifølge Statistiske Efterretning nr. 21/2007 af 7. november 2007 udgjorde gennemsnitsprisen for landbrugsjord i omdrift ved salg af landbrugsjord uden bygninger i (hele) 2006 på Fyn 193.000 kr. pr. ha.

Af SKATs statistik for salg af landbrugsejendomme på Fyn fremgår bl.a. :

	Antal solgte ejendomme	Gennemsnitlig købspris	Gennemsnitlig pris pr. ha
1. halvår 2006			
Gennemsnitlig pris		Ikke oplyst	Ikke oplyst
2-5 ha	19	1.238.684	354.377
5-15 ha	39	2.353.398	286.162
15-60 ha	20	5.366.222	190.861
Over 60 ha	7	16.003.536	195.622
2. halvår 2006			
Gennemsnitlig pris	81	3.665.504	296.205
2-5 ha	17	1.393.941	403.617
5-15 ha	46	2.383.463	287.759
15-60 ha	13	5.095.346	202.731
Over 60 ha	5	19.466.000	251.744
1. halvår 2007			
Gennemsnitlig pris	71	4.145.803	324.892
2-5 ha	13	1.748.846	471.632
5-15 ha	42	2.367.187	311.871
15-60 ha	10	5.348.965	221.830
Over 60 ha	6	19.784.250	269.868

Af SKATs statistik for salg af ejendomme i Assens Kommune fremgår, at der i 2. halvår 2006 blev solgt 13 landbrug. Den gennemsnitlige købspris var 4.601.154 kr., og den gennemsnitlige pris pr. ha var 316.313 kr. I 1. halvår 2007 blev der i kommunen solgt 15 landbrug. Den gennemsnitlige købspris var 6.066.667 kr., og den gennemsnitlige pris pr. ha var 359.296 kr.

Skats statistik for ejendomssalg i Assens Kommune giver ikke grundlag for at fastslå, at jordpriserne i det fredede område afveg fra de gennemsnitlige jordpriser på Fyn.

Det må endvidere på grundlag af de ovenfor anførte statistikker lægges til grund, at der i løbet af 2006 skete en kraftig stigning af jordpriserne. Det må herefter lægges til grund, at værdien af den fredede jord lige før årsskiftet, den 29. december 2006, hvor fredningsnævnet traf bestemmelse om fredningen, var godt 200.000 kr. pr. ha.

De fredede arealer i zone 1 overgår fra at være omdriftsjord til at være græsningsjord med forbud mod gødskning og sprøjtning og forbud mod jordbehandling udover overfladisk jordbehandling i forbindelse med omlægning hvert 5. år. Disse arealer har som følge af disse restriktioner efter fredningen kun en meget beskeden økonomisk værdi, idet græsningsværdien som det fremgår af Lykke Pilegaards erklæring af 3. maj 2010 bliver yderst begrænset.

Når henses hertil findes erstatningen for værdinedgangen for arealerne i zone 1 passende at kunne fastsættes til 160.000 kr. pr. ha.

For så vidt angår arealerne i zone 2 findes erstatningen for værdinedgangen som følge af forbuddet mod bebyggelse m.v., de dyrkningsmæssige restriktioner og den arkæologiske overvågning passende at kunne fastsættes til 35.000 kr. pr. ha.

Ad lb.nr. 2

Erstatningen for fredningsindgrebene i zone 1 og 2 fastsættes i overensstemmelse med det ovenfor anførte til henholdsvis 160.000 kr. og 35.000 kr. pr. ha.

For så vidt angår kravet om mistet dækningsbidrag bemærkes, at det efter det af By- og Landskabsstyrelsen oplyste må lægges til grund, at ejeren alene har undladt at dyrke ca. 0,40 ha af arealet på 0,64 ha i zone 1 i perioden fra fredningssagens rejsning i februar 2004 til december 2006. Der findes herefter ikke grundlag for at forhøje den af Naturklagenævnet fastsatte erstatningen for mistet dækningsbidrag i den 3-årige periode fra sagens rejsning, til fredningsnævnet traf afgørelsen om fredning af området.

Med hensyn til kravet om erstatning for mistet mulighed for udbygning bemærkes, at det ved besigtigelsen blev konstateret, at der er gode muligheder for udbygning på en hensigtsmæssig måde af driftsbygningerne mod øst. Det må endvidere tages i betragtning, at udbygning mod syd inden fredningen kunne være blevet vanskeliggjort på grund af de arkæologiske fund i området. Det må herefter lægges til grund, at der ved en erstatning på 35.000 kr. pr. ha er ydet fuld erstatning også for den mistede mulighed for udbygning mod syd.

Herefter fastsættes erstatningen således:

0,64 ha i zone 1 à 160.000 kr. pr. ha	102.400 kr.
12,23 ha i zone 2 à 35.000 kr. pr. ha	428.500 kr.
Mistet dækningsbidrag i zone 1	<u>20.000 kr.</u>
I alt	550.450 kr.
Afrundet	550.500 kr.

Ad lb.nr. 4

Erstatningen for fredningsindgrebene i zone 1 fastsættes i overensstemmelse med det ovenfor anførte til 160.000 kr. pr. ha. Endvidere tiltrædes Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse for arealet i zone 3 og for arkæologisk overvågning i zone 3.

For så vidt angår ejerens krav om erstatning udover den takstmæssigt fastsatte arealerstatning bemærkes, at kommissionen ved besigtigelsen konstaterede, at faciliteterne til hesteavl herunder ridehallen var af særdeles høj standard. Efter de foreliggende oplysninger må det endvidere lægges til grund, at de begrænsninger, fredningen indebærer med hensyn til dyrkningen af det knapt 5 ha store græsareal ved ridehallen, vil medføre en betydelig indskrænkning i græsmængden, således at der ikke i sommerhalvåret vil være tilstrækkeligt græs til den hidtidige hestebestand, hvilket må kompenseres ved foderindkøb. Dette vil medføre betydelige ekstraomkostninger og gener ved

ejendommens anvendelse til hesteavl, således at værdien af ridehallen og de øvrige faciliteter til hesteavl formindskes væsentligt. De manglende muligheder for udvidelse af bebyggelsen og uden-dørs anlæg som følge af fredningen medfører også en værdinedgang for ejendommen. Det må på den baggrund lægges til grund, at der, udover den værdinedgang som arealerstatningen kompenserer for, sker en væsentlig nedgang af ejendommens værdi. Erstatningen for disse ulemper findes skønsmæssigt, navnlig under hensyn til de betydelige ekstraomkostninger ved at drive virksomheden efter fredningen som følge af forbuddet mod gødsning, at kunne fastsættes til 700.000 kr.

Herefter fastsættes erstatningen således:

6,07 ha i zone 1 à 160.000 kr. pr. ha	971.200 kr.
0,14 ha i zone 3 à 3.800 kr. pr. ha	532 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 3	10.000 kr.
Skønsmæssigt fastsat ulempeerstatning	<u>700.000 kr.</u>
I alt	1.681.732 kr.
Afrundet	1.681.800 kr.

Ad lb.nr. 11

Erstatningen for fredningsindgrebene i zone 1 og 2 fastsættes i overensstemmelse med det ovenfor anførte til henholdsvis 160.000 kr. og 35.000 kr. pr. ha.

Der findes ikke grundlag for udover arealerstatningen at yde erstatning for forringelse af herligheds-værdi, idet der ved den tilkendte arealerstatning er ydet fuld erstatning for den værdinedgang af ejendommen, som fredningen medfører.

Herefter fastsættes erstatningen således:

3,02 ha i zone 1 à 160.000 kr. pr. ha	483.200 kr.
4,99 ha i zone 2 à 35.000 kr. pr. ha	174.650 kr.
I alt	657.850 kr.
Afrundet	657.900 kr.

Herefter bestemmes:

Der fastsættes til nedennævnte ejere følgende erstatningsbeløb:

Lb.nr. 2 Søren Friis Christiansen	550.500 kr.
Lb.nr. 4 Ole Mellberg	1.681.800 kr.
Lb.nr. 11 Henrik Rømer og Annemette Filstrup	657.900 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes som bestemt ved Naturklagenævnets afgørelse af 31. juli 2009.

I godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand tillægges der ejeren af lb.nr. 2 25.000 kr., der kan udbetales til Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, Udkærsvej 15, 8200 Århus, og ejeren af lb.nr. 4 50.000 kr., der kan udbetales til advokat Uffe Baller, Strandvejen 94, 8100 Århus.

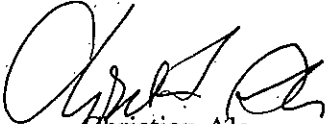

B. Vollmond

Gitte Hansen

Christian Als

B. Vollmond

Gitte Hansen

Christian Als

B. Vollmond

Gitte Hansen

Christian Als

**Naturklagenævnets afgørelse
af 31. juli 2009
om fredning af Saruppladsen
(sag nr. NKN-111-00032)).**

Fredningsnævnet for Fyns Amt har den 29. december 2006 truffet afgørelse om fredning af Saruppladsen, Hårby Kommune – nu Assens Kommune – og samtidig truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen.

Fredningssagen er rejst den 25. februar 2004 af Danmarks Naturfredningsforening og omfatter et areal på 38,47 ha med 11 lodsejere, heraf en kommunal lodsejer. Fredningen har til formål at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt sikre adgang til naturpleje og formidling af områdets natur- og kulturhistorie til offentligheden.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42. Afgørelsen er tillige påklaget til Naturklagenævnet af 4 lodsejere (lodsejer 1, 2, 4 og 11).

Fredningsarealet i det oprindelige fredningsforslag udgjorde 50,57 ha. Efter et offentligt møde og de herefter indkomne høringssvar fra Fyns Amt, Fyns Statsskovdistrikt og lodsejerne har sagsrejseren ved det senere modtagne fredningsforslag af 24. juli 2006 ændret fredningsforslaget og udtaget et område sydøst for Hårby Å, hvorved forslaget er reduceret med 12 ha til 38,47 ha.

Beskrivelse af fredningsområdet

Fredningsområdet ligger på Sarupnæsset på Sydvestfyn ud til Helnæs Bugt - et sandet næs med træbevoksede skrænter ned til Haarby Å. Saruppladsen er kendt for sine 2 befæstede anlæg fra Bonde-

stenalderen henholdsvis fra 3400 og 3200 f. Kr. Fundene viser, at der på pladserne er foretaget handlinger af rituel/ceremoniel karakter og begravelsesmæssig betydning for en større gruppe mennesker, der boede på en række mindre bopladser i Sarupområdet.

Sporene fra de 2 pladser er oftest i meget dårlig stand, fordi området har været dyrket intensivt, men fundmaterialet er af meget stor værdi. Saruppladsen er den bedst undersøgte kultplads fra Yngre Stenalder i Danmark. Igennem mere end 30 år er pladsen og dens nærområde blevet undersøgt af arkæologer. Saruppladsen er derfor blevet internationalt berømt og har givet navn til lignende anlæg i hele Mellemeuropa. Saruppladsen er af Kulturarvsstyrelsen udpeget som kulturarvsareal af national betydning.

Fra 1971 til 1984 foretog Moesgaard Museum i samarbejde med Fyns Stiftsmuseum afdækning af et ca. 6 ha stort areal på det ca. 10 ha store næs. Det resterende område har det ikke været muligt at undersøge på grund af veje, bygninger, haveanlæg og lignende. Det var opgaven at afdække så store arealer som muligt, men ikke at udgrave samtlige fund. Det meget omfattende fundmateriale, i alt 237.000 fund registreret under ca. 40.000 oldsagsnumre, har givet grundlag for en typologisk kortlægning af fundene og udskillelse af et tilhørende kronologisystem til datering af pladsens fundenheder. Fundene dokumenterer, at der i Bondestenalderen blev opbygget et befæstningssystem med palisadehegn og indhegninger m.v. På den afdækkede plads ligger der stadig oldtidsfund, som det vil tage mange år at udgrave, og det vil koste store millionbeløb – ca. 70 - 80 mio. – at finansiere disse undersøgelser. Det omgivende agerland er undersøgt for oldtidsspor, og her er fundet 57 bopladser, hvoraf 31 er samtidige med Saruppladsen.

Forholdet til anden planlægning

Fredningsområdet ligger i landzone og er omfattet af planlovens landzonebestemmelser. Ifølge Fyns Amts regionplan 2005 har området (overvejende zone 2) status som Natura 2000-område og kulturhistorisk beskyttelsesområde. Endvidere er området delvist omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16, åbeskyttelseslinje, og naturbeskyttelseslovens § 3, som sø, vandløb, eng, mose og overdrev, jf. amtets vejledende registrering.

Fredningsnævnets afgørelse af 29. december 2006

Fredningen har til formål at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt sikre adgang til naturpleje og formidling af områdets natur- og kulturhistorie til offentligheden.

Fredningsområdet er opdelt i 3 zoner, således at beskyttelsen kan gradueres efter behov:

Zone 1 omfatter kerneområdet, hvor resterne af anlæggenes palisade- og gravsystemer er beliggende. Arealet ønskes drevet ved kreaturgræsning eller høslet, med det formål at bevare arealet som et åbent, vedvarende græsareal. Her pålægges de mest gennemgribende restriktioner.

Zone 2 omfatter det omgivende areal, hvor fundhyppigheden er meget stor. Her kan jordbearbejdning i videre omfang finde sted.

Zone 3 omfatter arealerne omkring den eksisterende bebyggelse, d.v.s. have, gårdsplads og udenomsarealer.

Klagerne

Fredningsafgørelsen og erstatningsafgørelsen er påklaget af 4 lodsejere.

Lodsejer 1. Grethe og Jens Bisgaard, Kirkemarken 30, 5683 Haarby; matr.nr.27e, Haarby By, og 2f, Sarup By, (zone 1 og 3).

Lodsejerne er positive overfor en fredning, men klager over, at fredningen er værdiforringende for ejendommen.

Lodsejer 2, Søren Friis Christiansen, Kirkemarken 23, 6583 Haarby matr.nr. 13f, og 27ø, Haarby By, Haarby, og 1g, Højsgård, Haarby.(zone 1 og zone 2).

Denne lodsejer klager dels over fredningens indhold dels over erstatningsfastsættelsen. Lodsejeren finder det uholdbart, at fredningen afskærer ham fra at udvide sine driftsbygninger på den mest hensigtsmæssige måde i forbindelse med det eksisterende produktionsanlæg og at dyrke flerårige afgrøder som f.eks. jordbær, frøgræs, m.v., som ikke vil være til skade for fredningen.

Denne lodsejer anmoder endvidere om, at formuleringen i fredningsbestemmelsens § 6, 1. pkt. (om Naturpleje og naturgenopretning) "... samt arealer med flerårige landbrugsafgrøder..." slettes.

Lodsejer 4, Ole Mellberg, Kirkemarken 3, 6583 Haarby, matr.nr. 27o, Haarby By, Haarby. (zone 1 og zone 3).

Der klages dels over fredningens indhold dels over den tilkendte erstatning.

For så vidt angår selve fredningen er det af væsentlig betydning for driften af ejendommen med avl og opdræt af heste, at der er mulighed for gødskning, sprøjtning og omlægning, bestående i nødvendig jordoverfladebehandling og såning af nyt græs på et areal, hvorpå hestene kan græsse. I den forbindelse henvises til, at såvel daværende Skov- og Naturstyrelse som Fyns Amt overfor fredningsnævnet har anført, at fredningen ikke burde være til hinder herfor.

Endvidere er det af hensyn til driften nødvendigt med en udvidelse af den 28 x 42 m store ridehal, som er opført med landzonetilladelse fra Fyns Amt, der blev stadfæstet af Naturklagenævnet 21. januar 1997. Udvidelsen omfatter 3 eller 4 felter svarende til henholdsvis 130 m² og 200 m², som skal placeres for enden af den eksisterende ridehal, hvor der i dag ligger en træbygning, ligesom det er nødvendigt med en dressurbane på ca. 15 x 42 m placeret syd for hallen. Denne dressurbane vil kunne anlægges uden udgravning eller dræning. Endelig vil det være nødvendigt at etablere en skridtmaskine/rotunde bestående i et betonfundament på max. 1 x 1 m og ca. 0,90 m dyb. Offentlig adgang vil være højst uheldigt på grund af risiko for at dyrene kommer ud af indhegningen.

Lodsejer 11, Annemette Filstrup og Henrik Rømer, Kirkemarken 39, 5683 Haarby, matr.nr. 2m, Sarup By, Haarby, og 2a, Sarup By, Haarby. (zone 1 og zone 2).

Lodsejerne klager over erstatningsfastsættelsen.

Udtalelser

Kulturarvsstyrelsen bemærker, at udskiftning af stolper i fårehytten på matr.nr. 2 f, tilhørende lodsejer 1 kan foretages uden arkæologisk undersøgelse, hvis de eksisterende huller benyttes.

By- og Landskabsstyrelsen har til klagen fra lodsejer 2 bemærket, at der er mulighed for, at denne lodsejer kan udvide med nye landbrugsbygninger mod øst uden for det fredede område, og at fredningen ikke ses at være til hinder for, at der i zone 2 kan dyrkes flerårige afgrøder som jordbær, frøgræs, o.l.

Kulturarvsstyrelsen her til klagen fra lodsejer 2 bemærket, at udgifter til eventuelt arkæologisk arbejde i forbindelse med udvidelse med nye landbrugsbygninger skal afholdes af bygherren, jf. museumsloven kapitel 8. Der er sandsynlighed for, at disse udgifter til arkæologisk undersøgelse vil være større inden for det fredede område end udenfor. Dette forhold kan medføre, at det ved anlægelsen vil være en økonomisk fordel, at en udvidelse foretages uden for det fredede område. Med

hensyn til flerårige afgrøder som jordbær, frøgræs, o. lign., i zone 2 er der ikke i fredningen hindringer herfor, så længe jordbearbejdning ikke sker dybere end de nuværende muldlag.

Kulturarvsstyrelsen har til klagen fra lodsejer 4 bemærket, at usikkerheden af effekten af nutidig gødsning på fundmaterialet i jorden bør komme den fremtidige forskning til gode. De væsentligste resultater indenfor den arkæologiske forskning fremkommer i højere og højere grad i samarbejde med de naturvidenskabelige discipliner, hvorfor materialet til brug herfor bør holdes så upåvirket som muligt.

By- og Landskabsstyrelsen bemærker, at fredningsbestemmelserne er uklare med hensyn til tilplantning med skov, juletræer og pyntegrønt eller lignende. Fredningens § 4 (om arealernes øvrige drift) forhindrer alene dette i zone 1, mens § 6 om naturpleje og naturgenopretning forhindrer udvidelse af sådanne arealer i både zone 1 og zone 2. Hvis det er hensigten med fredningen, at arealerne i zone 2 ikke må tilplantes med træer o.l., bør dette også fremgå af § 4.

Assens Kommune anmoder om at "...herunder drænledninger, ..." udgår af afsnit Zone 1 i fredningsbestemmelsens § 5 for at sikre fundlagene med udtørring.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling herunder besigtigelse og det offentlige møde den 19. maj 2008 har deltaget 9 af Naturklagenævnets 10 medlemmer: Bent Jacobsen (formand), Marie-Louise Andreasen, Martin Glerup, Leif Hermann, Inger Støjberg, Vibeke Peschardt, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af d.d. truffet afgørelse om erstatning for fredningen.

Naturklagenævnet udtaler enstemmigt:

Det tiltrædes, at der gennemføres fredning efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 til sikring af Saruppladsens fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning. Fredningsnævnets afgrænsning af området tiltrædes, således at fredningen omfatter de på kortbilag 1 viste arealer.

Naturklagenævnet stadfæster fredningens bestemmelser, dog med følgende ændringer: I § 4, under zone 2 tilføjes: "Arealerne må ikke springe i skov, og tilplantning med flerårige landbrugsafgrøder som juletræer, pyntegrønt eller lignende må ikke finde sted."

Assens Kommunes foreslåede ændring af teksten til § 5 (zone 1) tiltrædes, således, at ”...herunder drænledninger,” udgår af § 5.

Bestemmelsen i § 6 om naturpleje og naturgenopretning omskrives, således at bestemmelser om arealernes drift alene fremgår af § 4.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 29. december 2006 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det område, der er vist på vedhæftede fredningskort:

Fredningsbestemmelser

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål

1. at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt
2. at sikre adgang til naturpleje og
3. formidling af områdets natur- og kulturhistorie til offentligheden.

§ 2. Fredningsområdet

Fredningsarealet omfatter i alt 38,51 ha. Arealet inddeles ved fredningen i 3 zoner, som fremgår af fredningskortet.

Zone 1 på 10,7 ha, omfatter den centrale del af området, hvor Saruppladserne Sarup I og Sarup II er beliggende.

Zone 2 på ca. 27 ha, omfatter de omgivende arealer, hvor et betydeligt fundpotentiale er konstateret.

Zone 3 på ca. 0,9 ha, omfatter have, gårdsplads og udenomsarealer ved eksisterende ejendomme inden for zone 1 og 2.

§ 3. Jordbearbejdning og terrænændringer

Zone 1

Der må ikke ske jordbearbejdning af nogen art. Dog kan overfladisk jordbehandling (let harvning) finde sted i forbindelse med udlæg af omdriftsarealer til græs og omlægning af eksisterende græsarealer.

Jordbearbejdning i hele pløjelaget, som f.eks. ved sædvanlig pløjning, hævning, fræsning, grubning, stenstrengslægning og lignende, må ikke finde sted.

Der må ikke foretages gravning, opfyldning, deponering eller anden terrænregulering, som f.eks. anlæggelse af veje og stier.

Der må ikke ske udnyttelse af råstofforekomster i jorden.

Nydræning må ikke finde sted. Eventuelle eksisterende dræn skal afbrydes for at sikre fundlaget mod udtørring og iltning. Dette udføres i så fald af plejemyndigheden for fredede områder. Det skal ske med mindst muligt indgreb i terræn og under overvågning af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Zone 2

Fredningen er ikke til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget (herunder stenstrengslægning).

Jordbearbejdning under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporløsning, dyb stenstrengslægning eller lignende må ikke finde sted.

Nydræning er ikke tilladt, men vedligeholdelse af eksisterende dræn kan ske på betingelse af arkæologisk overvågning ved en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Hvis det kan dokumenteres, at afbrydelsen af dræn i *zone 1* forringer afvandringsforholdene i *zone 2*, kan fredningsnævnet på samme vilkår tillade en omlægning af eksisterende dræn i *zone 2*.

Zone 3

Sædvanlig jordbearbejdning i forbindelse med have dyrkning, herunder plantning af træer og buske, kan fortsætte uændret.

Fredningen er ikke til hinder for vedligeholdelse af veje og pladser med eventuel pålægning af materialer.

Niveausenkning og afgravning af terræn må kun finde sted med fredningsnævnets forudgående tilladelse og under overvågning af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

§ 4. Arealernes drift

Zone 1.

Arealerne skal drives som vedvarende græsarealer.

Arealer, som er i omdrift, skal omlægges til vedvarende græs. Omlægningen kan afvente, at afgrøder, som er udsået ved fredningsforslagets bekendtgørelse, afhøstes.

Marker, som ved fredningsforslagets bekendtgørelse henligger med græs, skal fortsat drives ved afgræsning eller høslæt.

Omlægning må ikke ske oftere end hvert 5. år. I forbindelse hermed kan der ske jordbearbejdning i overfladen. Sædvanlig jordbearbejdning af hele muldlaget må ikke finde sted.

Arealer i zone 1 må ikke gødskes eller sprøjtes med herbicider eller pesticider.

Arealerne må ikke springe i skov, og tilplantning må ikke finde sted, heller ikke med flerårige landbrugsafgrøder som juletræer, pyntegrønt eller lignende. Der må ikke etableres nye læhegn, men eksisterende kan plejes og opretholdes.

Arealerne må ikke anvendes til hjortefarme, strudsefarme og lignende, som kræver usædvanlige hegn. Der må ikke opdrættes frilandsgrise og opstilles færehytter.

Fredningen er ikke til hinder for bibeholdelse, udskiftning eller nyopsætning af fornødent sædvanligt landbrugshegn til brug for kreaturgræsning.

Zone 2

Hidtidig landbrugsdrift kan fortsætte med de begrænsninger, som fremgår af § 3.

Arealerne må ikke springe i skov, og tilplantning med flerårige landbrugsafgrøder som juletræer, pyntegrønt eller lignende må ikke finde sted.

Zone 3

Hidtidig havedrft og arealpleje kan fortsætte med de begrænsninger, som fremgår af § 3.

§ 5. Byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Fælles for zone 1 og 2

Der må ikke opføres bygninger af nogen art, heller ikke landbrugsbygninger, skure, boder, jagthytter og lignende. Dog kan efter fredningsnævnets beslutning med hensyn til placering og udformning opstilles eventuelt lovpligtigt læskur for græsningskreaturer.

Arealerne må ikke benyttes til etablering af sportsanlæg, campingpladser, skydebaner, motor- og cykelbaner, golfbaner eller andre rekreative anlægstyper i det åbne land.

Der må ikke etableres faste konstruktioner og tekniske anlæg som f.eks. vindmøller, biogasanlæg, transformatoranlæg, elmast eller lignende, og arealet må ikke krydses af veje og luftledninger eller jordkabler til el, rørledninger til vand-, kloak- eller naturgasforsyning eller lignende.

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Zone 1

Placeringen af eventuelle eksisterende nedgravede ledninger på fredningsarealet skal oplyses til plejemyndigheden ved fredningens ikrafttræden, bilagt kortmateriale. Opgravning og vedligeholdelse af sådanne ledninger kan finde sted på betingelse af overvågning ved en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Det er ikke tilladt at oplægge depoter, hverken varige eller midlertidige.

Zone 2

Placeringen af eventuelle eksisterende jordledninger skal oplyses til plejemyndigheden ved fredningens ikrafttræden, bilagt kortmateriale. Opgravning ved vedligeholdelse af sådanne ledninger kan finde sted under arkæologisk overvågning, jf. zone. 1.

Nyanlæg af nødvendige private forsyningsledninger til el, vand og kloak kan finde sted efter godkendelse i fredningsnævnet på betingelse af, at arbejdet overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

Det er ikke tilladt at oplægge varige depoter.

Zone 3

Udvidelse af og tilbygning til eksisterende bygninger kan finde sted efter fredningsnævnets forudgående tilladelse og under forudsætning af, at gravearbejder overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

§ 6. Naturpleje og naturgenopretning

Fælles for zone 1 og 2

Plejemyndigheden – Assens Kommune – gennemfører pleje i henhold til miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006 eller senere ændringer til opfyldelse af fredningens formål.

Hvis ejerne ikke selv ønsker at udføre plejen, kan plejemyndigheden helt eller delvist udføre denne. I så fald udarbejder plejemyndigheden en plejeplan, der sendes til og forhandles med ejerne. Plejen sker uden udgift for ejer.

Zone 1

Hvis ejerne opgiver driften af arealerne, overtager plejemyndigheden, som led i plejen, driften af arealerne i overensstemmelse med bestemmelserne i § 4, herunder afbrydning af eksisterende dræn eller lignende tilbageførsel af arealet til en tidligere tilstand, jf. § 3, zone 1.

Zone 2 og 3

Hvis ejeren opgiver driften af omdriftsarealerne i zone 2 samt arealerne i zone 3, har plejemyndigheden ret til at overtage drift og pleje.

§ 7. Arkæologiske undersøgelser

Fredningsnævnet kan efter indstilling fra Kulturarvsstyrelsen tillade, at der foretages arkæologiske undersøgelser og udgravninger med et nærmere specificeret videnskabeligt formål.

Metaldetektorer må kun anvendes på fredningsarealet i forbindelse med sådanne undersøgelser.

§ 8. Formidling og offentlig adgang

Efter fredningsnævnets godkendelse af omfang og udformning indrettes der information, formidling og publikumsfaciliteter på arealet ved Kirkemarken (jf. fredningskort).

Indretning og drift varetages af plejemyndigheden for fredede områder. Den faglige udformning af informationsmaterialer sker i samarbejde med Moesgaard Museum og det lokale statsanerkendte museum.

Eventuelle indgreb i terræn i forbindelse med indretningen skal begrænses mest muligt og overvåges af en uddannet arkæolog ansat på det ansvarlige statsanerkendte museum.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan lejes naboarealer til udvidelse af informations- og formidlingsfaciliteter.

Fredningen er ikke til hinder for, at der etableres en vandresti langs Haarby A.

§ 9. Dispensation

Fredningsnævnet kan efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra ovenstående fredningsbestemmelser, når det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

På Naturklagenævnets vegne

Bent Jacobsen
Viceformand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fortegnelse
Over matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af Naturklagenævnets
afgørelse af 31. juli 2009.

Haarby By, Haarby

Matr.nr. 13f, 27e, 27i, 27o, 27æ, 27ø, og 7000r.

Sarup By, Haarby

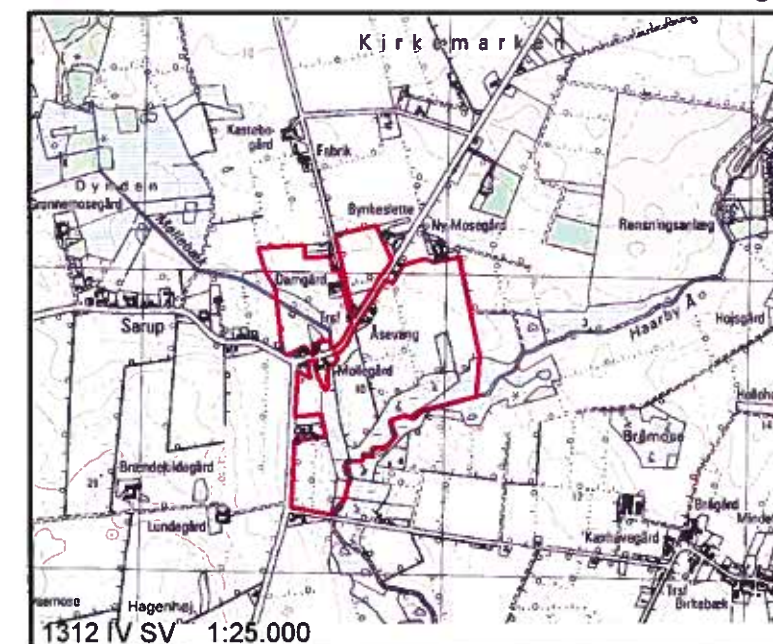
Matr.nr. 2a, 2c, 2f, 2i, 2m, 2q, 17a og 17c.

Højsgård, Haarby

Matr.nr. 1g.

Strandby By, Haarby

Matr.nr. 1b.

Saruppladsen

Del af
Haarby By, Haarby
Sarup By, Haarby
Strandby By, Haarby
Højsgård, Haarby

Assens Kommune
Region Syddanmark

Fredningskort
Naturklagenævnets
Fredningsafgørelse af juli 2009
Sag nr. NKN-111-00032

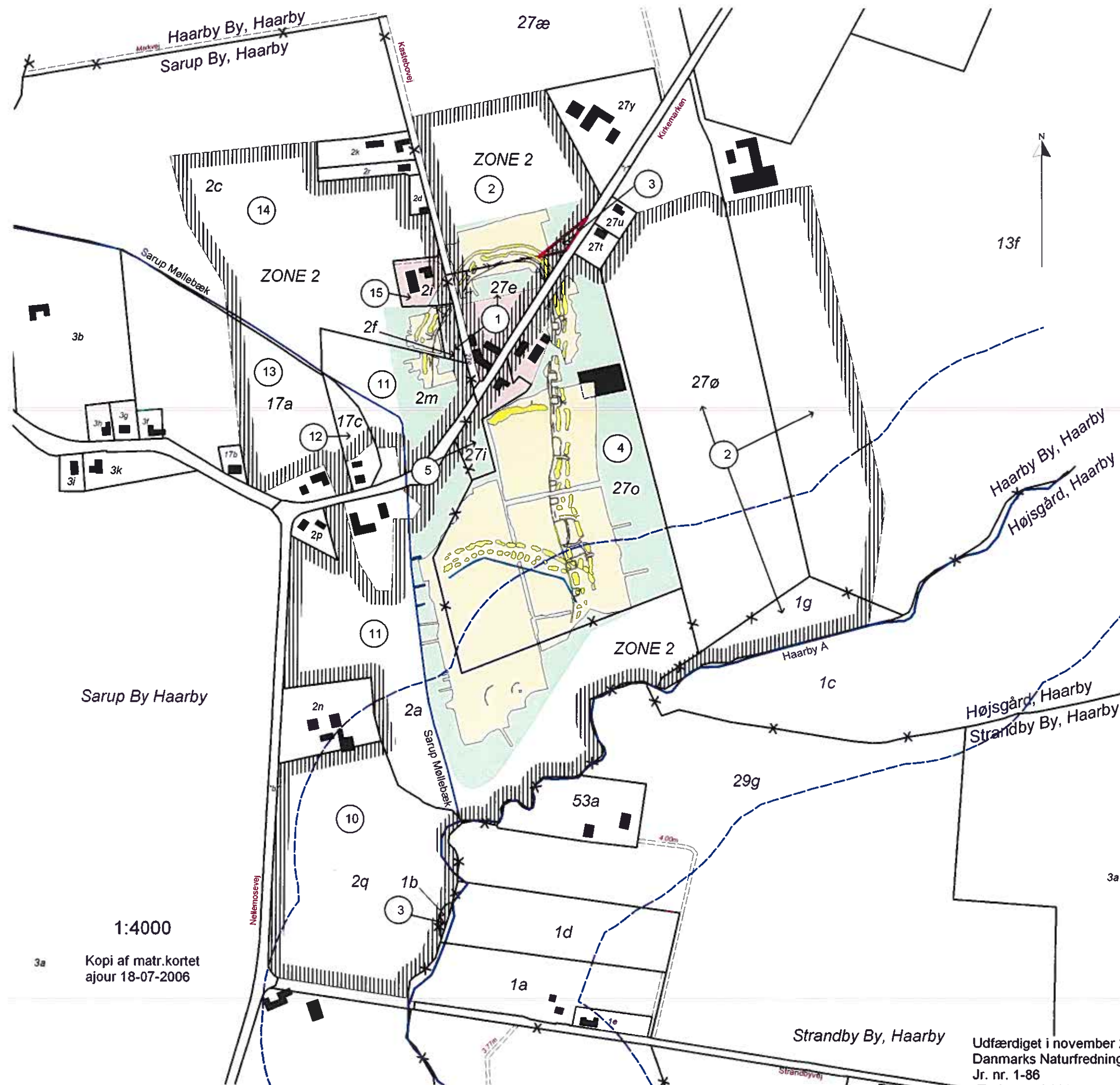
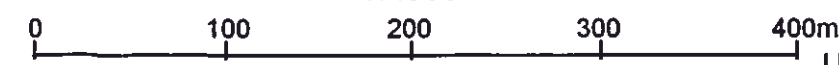
- Signaturforklaring
- ||||| fredningsgrænse
 - ✕ ejerlavsgrense
 - åbeskyttelseslinie i h.t. NBL §16
 - zone 1
 - zone 2
 - zone 3
 - udgravningsområde
 - palisadehegn og systemgrave
 - ① henvisning til areal- og lodsejerlisten
 - information

Danmarks
Naturfredningsforening

Moesgård
Museum

1:4000

Udfærdiget i november 2003 af
Danmarks Naturfredningsforening
Jr. nr. 1-86
Ændret maj 2006

**Naturklagenævnets afgørelse
af 31. juli 2009
om erstatning i anledning af fredning af Saruppladsen, Assens Kommune
(sag nr. 111-00032)**

Fredningsnævnet for Fyns Amt har den 29. december 2006 truffet afgørelse om erstatning i anledning af den samtidig besluttede fredning af Saruppladsen, Hårby Kommune – nu Assens Kommune.

Fredningsnævnet har ud over godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand tilkendt 10 lodsejere erstatning med i alt 2.296.250 kr.

Fredningsnævnets erstatningsafgørelse er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42. Desuden er afgørelsen påklaget til Naturklagenævnet af 4 lodsejere (lodsejer 1, 2, 4 og 11).

Fredningsnævnets erstatningsafgørelse

Efter nævnets kendskab til den konkrete landbrugsjords værdi i området, hvorved bemærkes, at der er tale om meget let jord, finder fredningsnævnet at kunne lægge til grund, at prisen kan fastsættes til 180.000 kr. pr. ha. Fredningsnævnet finder videre, at tabet på jordens værdi ved at ejendommene er beliggende i zone 1, hvor der ikke må ske jordbearbejdning, skønnes at være 50 %. I zone 2, hvor der fortsat kan drives landbrug, men ikke jordbearbejdning under muldlag, skønnes tabet at være 10 %.

Fredningsnævnet finder endvidere, at arkæologisk overvågning i zone 3 kan fastsættes til 10.000 kr., og i zone 2 i forbindelse med dræningsarbejder til 5.000 kr.

Endvidere fastsættes en grundtakst på 3.200 kr. Der tilkendes ikke grundtakst til områder omfattet af strand, sø, å og fortidsminder, m.m.

Vedr. lodsejer 2 har fredningsnævnet tilkendt denne en skønsmæssigt fastsat dækning på 50.000 kr. for mistet dækningsbidrag i zone 2 i 2 år. Vedr. lodsejer 4 har fredningsnævnet tilkendt denne en skønsmæssig fastsat ulempeerstatning på 500.000 kr.

Klager fra lodsejere

Lodsejer 1. Grethe og Jens Bisgaard (0,45 ha i zone 1, 0,37 ha i zone 3) har overfor Naturklagenævnet fremsat et erstatningskrav på 450.000 kr. mod fredningsnævnets tilkendte erstatning på 60.360 kr. begrundet i, at det ikke vil være muligt at opføre en aftægtsbolig på grund af de kulturhistoriske interesser, at eksisterende dræn i zone 1 skal afbrydes, at det ligeledes i zone 1 ikke vil være muligt at plante flerårige planter, at sædvanlig jordbehandling ikke må findes sted, og at der ikke må gødskes eller sprøjtes, hvorved ejendommens handelsværdi falder.

Lodsejer 2. Søren Friis Kristiansen (0,66 ha i zone 1 og 1,2 ha i zone 2) har overfor Naturklagenævnet fremsat et samlet erstatningskrav på 1.543.700 kr. mod fredningsnævnets tilkendte erstatning på 429.200 kr. og opgør sit erstatningskrav således:

Ejendommen drives med specialafgrøder, løg og kartofler og korn hvert 3. år. Specialproduktionen giver en mere intensiv jordbehandling, som gør det nødvendigt at grube hvert 5. - 6. år, hvilket indebærer, at arealerne i zone 2 i løbet af ganske få år ikke kan benyttes til denne planteproduktion. Der er vandingsanlæg og vandingstilladelse, hvorfor arealerne kun vanskeligt kan erstattes af andre.

Vedr. zone 1: opfylder ikke kravene til braklægning, og der kommer udgifter til græsslåning.

Erstatning: 25 kr. pr. m ² inkl. ejendomsforringelse	170.000 kr.
Mistet dækningsbidrag i sagsbehandlingsperioden – 5 dyrkningsår 25.000 kr./ha x 0,68 ha x 5 år	85.000 kr.

Vedr. zone 2:

Indtægten falder ca. 6000 kr./ha/år, og handelsværdien falder, og arealerne må ikke behandles under pløjelaget	609.000 kr.
Såfremt den foreslåede ændring i § 6 ikke imødekommes	363.800 kr.
arkæologisk overvågning og opgravning af dræn	60.900 kr.
manglende byggefelt 40 x 110 m i det nordøstlige hjørne ved eksisterende bygninger	250.000 kr.
konsulentbistand	5.000 kr.
Samlet erstatningskrav	1.543.700 kr.

Imødekommes ønskerne om at *udvide* arealerne i zone 2 med flerårige afgrøder, jf. § 6 i fredningen, og om et byggefelt på 40 x 110 m i det nordøstlige hjørne, reduceres kravet til 929.900 kr.

Lodsejeren anmoder om at få dækket udgifterne til sagkyndig bistand på i alt 5.000, - kr. (klagen er indgivet ved landboforeningen Agrogården på lodsejerens vegne). Fredningsnævnet har tilkendt lodsejeren 10.000, - kr. for udgifter afholdt for fredningsnævnet. Beløbet er udbetalt.

Lodsejer 4. Ole Mellberg (6,18 ha i zone 1) klager over fredningsnævnets tilkendte erstatning på 1.082.200 kr. og fremsætter over for Naturklagenævnet et erstatningskrav på 3 mio. kr. + renter, hvilket svarer til forskellen mellem ejendommens værdi uden fredningsbegrænsningerne på 7.995.000 kr. og ejendommens værdi med fredningsbegrænsningerne på 4.995.000 kr. (opgjort af en ejendomsmægler med branchekendskab). Tabet begrundes med fredningens gødskningsforbud, de manglende muligheder for anlæg af en dressurbane og for at udvide hallen, hvilket gør det umuligt at fortsætte driften af hesteopdræt og dressur på ejendommen.

Hvis forbuddet mod gødskning m.m. opretholdes, men der bliver mulighed for de nødvendige udvidelser, vurderes ejendommen til 5.150.000 kr. svarende til et tab på 2.845.000 kr., mens ejendommens værdi ved en opretholdelse af forbuddet mod udvidelser men ikke mod gødskning m.m., vurderes til 5.650.000 kr. svarende til et tab på 1.495.000 kr.

Lodsejeren har endvidere anmodet om at få dækket udgifterne til sagkyndig bistand opgjort således: 60.000 kr. til sagkyndig bistand for fredningsnævnet (fredningsnævnet har tilkendt lodsejeren 40.000, - kr., som er betalt) og 12.500 kr. til sagkyndige udtalelser samt 65.000 kr. + moms i honorar til advokat for indlæg til Naturklagenævnet, m.m.

Lodsejer 11. Henrik Rømer og Annemette Filstrup (2,95 ha i zone 1 og 4,83 ha i zone 2) fremsætter overfor Naturklagenævnet et erstatningskrav på 661.100 kr. - mod fredningsnævnets tilkendte erstatning på 390.240 kr. -, som begrundes med forringelse af jordens værdi på 521.100 kr. svarende til 50 % forringelse i zone 1 og 20 % forringelse i zone 2, arkæologisk overvågning 25.000 kr. og omkostninger til arkæolog ved opgravning af rør 15.000 kr. Hertil kommer forringelse af ejendommens herlighedsværdi 100.000 kr. grundet i manglende mulighed for udlejning af jagt, når arealet bliver offentligt tilgængeligt og der anlægges trampesti og manglende mulighed for at dyrkning af pyntegrønt (enebær, buksbom og hønseben).

Lodsejer 3. Assens Kommune anmoder om, at den sædvanlige fordeling mellem stat og kommune fraviges, og henviser i den forbindelse til, at den tidligere Skov- og Naturstyrelse har støttet

væsentlige dele af fredningen med henvisning til, at der er knyttet såvel nationale som internationale interesser til det pågældende område.

By- og Landskabsstyrelsens og Kulturarvsstyrelsens bemærkninger til klagerne

By- og Landskabsstyrelsen har til klagen fra *lodsejer 1 (Grete og Jens Bisgaard)* bemærket, at planlovens mulighed for at udvide med en aftægtsbolig kun gælder for landbrugsejendomme med et areal over 30 ha., jf. planlovens § 36, stk. 1, nr. 12.

Skov- og Naturstyrelsen – nu By- og Landskabsstyrelsen – er vedrørende *lodsejer 2 (Søren Friis)* enig i de principper for udmåling af erstatning, som fredningsnævnet har anvendt. Ud over eventuelle opdateringer af takstmæssige beløb mv. mener styrelsen ikke, at der er grundlag for at fravige den af fredningsnævnet fastsatte erstatning. Styrelsen mener ikke, at de fastsatte restriktioner er til hinder for, at arealerne kan være berettigede til landbrugsstøtte efter enkeltbetalingsordningen.

Særligt vedrørende denne lodsejers mulighed for at udvide med nye landbrugsbygninger, bemærker styrelsen, at der ses at være en mulighed for at udvide med produktionsbygninger uden for det fredede område, og at fredningen ikke ses at være til hinder for, at der i zone 2 kan dyrkes flerårige afgrøder som jordbær, frøgræs, o.l., så længe jordbearbejdning ikke sker dybere end de nuværende muldlag.

Kulturarvsstyrelsen bemærker vedrørende *lodsejer 2*, at udgifter til eventuelt arkæologisk arbejde i forbindelse med udvidelse med nye landbrugsbygninger skal afholdes af bygherren, jf. museumsloven kapitel 8. Der er sandsynlighed for, at disse udgifter til arkæologisk undersøgelse vil være større inden for det fredede område end udenfor. Dette forhold kan medføre, at det ved anlæggelsen vil være en økonomisk fordel, at en udvidelse foretages uden for det fredede område.

By- og Landskabsstyrelsen er enig i de principper for udmåling af erstatning til *lodsejer 4 (Ole Mellberg)*, som fredningsnævnet har anvendt, herunder at der er anvendt generelle takster kombineret med en skønsmæssig fastsat ulempeerstatning. Ulempeerstatningen skal fastsættes konkret efter en vurdering af fredningens særlige betydning for denne lodsejer. Efter styrelsens opfattelse er der ikke grundlag for væsentligt at fravige den af fredningsnævnet skønsmæssigt fastsatte erstatning.

Særligt for så vidt angår den af klager indhentede ejendomsvurdering af 29. april 2008 bemærker By- og Landskabsstyrelsen, at vurderingen omfatter hele klagers ejendom, herunder også ca. 2,6 ha, der ikke er omfattet af fredningen (matr.nr. 16d, og 16o). I øvrigt bemærker styrelsen, at fredningen efter styrelsens opfattelse ikke er til hinder for, at ejendommen fortsat kan drives med hestehold. De græsarealer, der er omfattet af fredningen (matr.nr. 27o), kan omlægges hvert 5. år ved jordbehandling i overfladen, jf. fredningens § 4, og en faldende græsningskvalitet som følge af gødskningsforbuddet kan i vidt omfang imødegås ved tilskudsfodring. Desuden må erstatningskravet begrundet i manglende byggemuligheder ses på baggrund af, at tilbygninger til eksisterende driftsbygninger og etablering af rideanlæg i zone 1 under alle omstændigheder vil kunne indebære væsentlige omkostninger for ejeren som følge af procedurer efter museumsloven.

Naturklagenævnets behandling af sagen

Naturklagenævnet har den 19. maj 2008 foretaget besigtigelse af området og afholdt offentligt tilgængeligt møde.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af d.d. tiltrådt, at fredningen af Saruppladsen gennemføres med den foreliggende fredningsafgrænsning og med visse ændringer af de fredningsbestemmelser, som fredningsnævnet har fastsat.

Naturklagenævnets erstatningsafgørelse

I afgørelsen om erstatningen har deltaget 6 af Naturklagenævnets 10 medlemmer: Bent Jacobsen (formand), Martin Glerup, Leif Hermann, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Fredningserstatningen fastsættes under hensyn til den nedgang i arealernes handelsværdi, der er en følge af fredningsbestemmelserne, herunder bestemmelserne om arealernes fremtidige drift.

Naturklagenævnet har under hensyn til den stedfundne prisudvikling hævet grundtaksten fra 3.200 kr. til 3.800 kr., der også udgør mindsterstatningen.

Naturklagenævnet lægger til grund, at handelsprisen for ubebygget landbrugsjord skønsmæssigt ligger mellem 180.000 – 190.000 kr. pr. ha. og fastsætter enstemmigt erstatningen for arealer i zone 1 til 135.000 kr. pr. ha, for arealer i zone 2 til 30.000 kr. pr. ha og i zone 3 til grundtaksten 3.800 kr. pr. ha.

Naturklagenævnet tiltræder, at erstatningen for arkæologisk overvågning i zone 3 fastsættes til 10.000 kr., og i zone 2 i forbindelse med dræningsarbejder til 5.000 kr.

Naturklagenævnet beslutter at tilkende *lodsejer 2* et skønsmæssigt fastsat dækningsbidrag i sagsbehandlingsperioden på 20.000 kr.

Naturklagenævnet beslutter at tilkende *lodsejer 4* en skønsmæssigt fastsat ulempeerstatning på 250.000 kr. henset til, at den generelle takst i zone 1 hæves fra 90.000 kr. til 135.000 kr./ha.

Naturklagenævnet beslutter, at Assens Kommunes andel af erstatningen fastsættes til 1/10 del, idet fredningen overvejende er begrundet i kulturhistoriske interesser af national og international betydning.

Idet fredningen ikke forbyder jagt, og der ikke er offentlig adgang til arealerne, finder Naturklagenævnet ikke, at der er grundlag for erstatning herfor.

Idet planlovens mulighed for opførelse af en aftægtsbolig uden tilladelse kun gælder for landbrugsejendomme, hvis areal overstiger 30 ha., jf. planlovens § 36, stk. 1, nr. 12, finder Naturklagenævnet ikke, at der er grundlag for erstatning for manglende mulighed for at opføre en aftægtsbolig.

Ovenstående beslutninger er enstemmige.

Idet fredningsnævnets erstatningsafgørelse af 29. december 2006 ophæves, fastsættes erstatningerne, som nedenfor anført, idet den samlede erstatning oprundes til hele hundrede kr.:

Lodsejer 1, Grete og Jens Bisgaard, Kirkemarken 30, 5683 Haarby, matr.nr.27e, Haarby By, og 2f, Sarup by. Det fredede område af ejendommen er 0,81 ha heraf 0,44 ha beliggende i zone 1 og 0,37 ha beliggende i zone 3.

0,44 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha:	59.400 kr.	
0,37 ha i zone 3 á 3.800 kr. pr. ha:	1.406 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 3: 10.000 kr.:	10.000 kr.	
I alt	70.806 kr.	
Afrundet		70.900 kr.

Lodsejer 2, Søren Friis Christiansen, Kirkemarken 23, 6583 Haarby matr.nr. 13f, og 27ø, Haarby By, Haarby, og 1g, Højsgård, Haarby. Det fredede område er 12,87 ha. Heraf ligger 0,64 ha i zone 1 og 12,23 ha i zone 2.

0,64 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha:	86.400 kr.	
12,23 ha i zone 2 á 30.000 kr. pr. ha:	366.900 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 2: 5.000 kr.:	5.000 kr.	
Mistet dækningsbidrag	20.000 kr.	
I alt	478.300 kr.	
Afrundet		478.300 kr.

Lodsejer 3, Assens Kommune, Møllevej 2, 5683 Haarby, matr.nr. 7000r, Strandby, By, Haarby. Det fredede område på ejendommen er på 1,07 ha. Der ydes ingen erstatning.

Lodsejer 4, Ole Mellberg, Kirkemarken 3, 6583 Haarby, matr.nr. 27o, Haarby By, Haarby. Det fredede område af ejendommen er på 6,21 ha. Heraf ligger 6,07 i zone 1 og 0,14 i zone 3.

6,07 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha.:	819.450 kr.	
0,14 ha i zone 3 á 3.800 kr. pr. ha:	532 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 3: 10.000 kr.:	10.000 kr.	
Skønsmæssigt fastsat ulempeerstatning	250.000 kr.	
I alt	1.079.982 kr.	
Afrundet		1.080.000 kr.

Lodsejer 5, Rita Holm Christensen, Lillenæs 30, Snoghøj, 7000 Fredericia, matr.nr. 27i, Haarby By, Haarby. Det fredede område 0,33 ha. Heraf ligger 0,18 i zone 1 og 0,15 i zone 3.

0,18 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha:	24.300 kr.	
0,15 ha i zone 3 á 3.800 kr. pr. ha:	570 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 3: 10.000 kr.:	10.000 kr.	
I alt	34.870 kr.	
Afrundet		34.900 kr.

Lodsejer 10, Poul Leif Madsen, Nellemosevej 3., 5683 Haarby, matr.nr. 2q, Sarup By, Haarby.
Det fredede område af ejendommen er på 4,08 ha beliggende i zone 2.

4,08 ha i zone 2 á 30.000,- kr. pr. ha:	122.400 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 2: 5.000 kr.:	5.000 kr.	
I alt	127.400 kr.	
Afrundet		127.400 kr.

Lodsejer 11, Annemette Filstrup og Henrik Rømer, Kirkemarken 39, 5683 Haarby, matr.nr. 2m, Sarup By, Haarby, og 2a, Sarup By, Haarby. Det fredede område er 8,01 ha. Heraf 3,02 i zone 1 og 4,99 ha i zone 2.

3,02 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha:	407.700 kr.	
4,99 ha i zone 2 á 30.000 kr. pr. ha:	149.700 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 2: 5.000 kr.:	5.000 kr.	
I alt	562.400 kr.	
Afrundet		562.400 kr.

Lodsejer 12, Jørgen Christiansen, Kirkemarken 34, 5683 Haarby, matr.nr. 17c, Sarup By, Haarby. Det fredede område af ejendommen er på 0,22 ha beliggende i zone 2.

0,22 ha i zone 2 á 30.000,- kr. pr. ha:	6.600 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 2: 5.000 kr.:	5.000 kr.	
I alt	11.600 kr.	
Afrundet		11.600 kr.

Lodsejer 13, Jørgen Bent Madsen, Kirkemarken 36. 5683 Haarby, matr.nr. 17a, Sarup By, Haarby. Det fredede område på 1,42 ha er beliggende i zone 2.

1,42 ha i zone 2 á 30.000,- kr. pr. ha:	42.600 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 2: 5.000 kr.:	5.000 kr.	
I alt	47.600 kr.	
Afrundet		47.600 kr.

Lodsejer 14, Hanne Christiansen, Vesemosegyden 24, 5683 Haarby. matr.nr. 2c, Sarup By, Haarby. Det fredede område af ejendommen er på 4,25 ha, heraf 0,25 ha i zone 1 og 4,00 ha i zone 2.

0,25 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha:	33.750 kr.	
4,0 ha i zone 2 á 30.000 kr. pr. ha:	120.000 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 2: 5.000 kr.:	5.000 kr.	
I alt	158.750 kr.	
Afrundet		158.800 kr.

Lodsejer 15, Ingrid Bitsch, Kastebovej 1, 5683 Haarby. matr.nr. 2i, Sarup By, Haarby. Det fredede område af ejendommen er på 0,25 ha, heraf 0,03 ha i zone 1 og 0,22 ha i zone 3.

0,03 ha i zone 1 á 135.000 kr. pr. ha:	4.050 kr.	
0,26 ha i zone 3 á 3.800 kr. pr. ha:	988 kr.	
Arkæologisk overvågning i zone 3: 10.000 kr.:	10.000 kr.	
I alt	15.038 kr.	
Afrundet		15.100 kr.

I alt erstatning	2.587.000 kr.
------------------	---------------

De tilkendte erstatningsbeløb forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, 29. december 2006, med en årlig rente svarende til den til enhver tid gældende diskonto, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 3.

Fredningsnævnet har tilkendt lodsejer 2, Søren Friis Christiansen, 10.000, - kr. og lodsejer 4, Ole Melberg, 40.000, - kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand. Beløbene er betalt.

I godtgørelse for sagkyndig bistand under sagens behandling i Naturklagenævnet tillægges der lodsejer 4 – Ole Melberg – et honorar til Interlex Advokater ved advokat Uffe Baller –, på 81.250 kr. (inkl. moms), samt 12.500 kr. til sagkyndige udtalelser, og lodsejer 2 – Søren Friis Christiansen – 5000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Af den samlede erstatning 2.587.000 kr. samt renter og tillagte omkostningsbeløb på 98.750 kr. udreder Staten ved Miljøministeriet 90 % og Assens Kommune 10 %, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Naturklagenævnets afgørelse om erstatningsudmålingen (men ikke størrelse af de tilkendte omkostninger) kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de ejere, der har indbragt fredningsnævnets erstatningsafgørelse for Naturklagenævnet, eller for hvis vedkommende Naturklagenævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan tillige påklages af Assens Kommune og af Miljøministeriet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, Naturklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede.

Klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, der videresender klagen til Taksationskommissionen.

På Naturklagenævnets vegne

Bent Jacobsen
Bent Jacobsen
Viceformand

FREDNINGSNÆVNET>

Fredning af Saruppladsen, Hårby kommune

**Fredningsnævnets afgørelse af 29. december 2006
og fredningsnævnets erstatningsafgørelse af
samme dato**

Begæringen om fredning

Den 25. februar 2004 bekendtgjorde Fredningsnævnet for Fyns Amt, at Danmarks Naturfredningsforening havde rejst fredningssag for Saruppladsen i Hårby kommune.

Fredningsarealet i fredningsforslaget udgjorde 50,57 ha, men er ved det senest modtagne fredningsforslag af 24. juli 2006 reduceret, så fredningen alene andrager 38,47 ha.

I det oprindelige forslag var der 15 lodsejere. I det endelige forslag er 4 af lodsejerne, nemlig lodsejer 6, Per Brejnholt Jacobsen, lodsejer 7, Jan Vølund Jacobsen, lodsejer 8, Jens Damsbo, og lodsejer 9, Børge Jørgensen, udtaget af fredningsforslaget.

Der har været afholdt offentligt møde i sagen og endvidere indhentet udtalelser fra myndigheder og organisationer samt lodsejerne.

Beskrivelse af fredningsområdet

Saruppladsen er kendt for sine 2 befæstede anlæg fra Bondestenalderen. Det første befæstningssystem er opbygget omkring år 3400 før vor tidsregning med palisadehegn med grøfter og indhegninger og dækker et 8,5 ha stort område. Omkring år 3200 før vor tidsregning opførtes et mindre anlæg på sydspidsen af næsset. Fundene viser, at der på pladserne er foregået handlinger af rituel/ceremoniel karakter og har begravelsesmæssig betydning for en større gruppe mennesker, der boede på en række mindre bopladser i Sarupområdet.

Sporene fra de 2 pladser er oftest i meget dårlig stand, fordi området har været dyrket intensivt, men fundmaterialet er af meget stor værdi. Saruppladsen er den bedst undersøgte kultplads fra Yngre Stenalder i Danmark. Igennem mere end 30 år er pladsen og dens nærområde blevet undersøgt af arkæologer. Saruppladsen er derfor blevet internationalt berømt og har givet navn til lignende anlæg i hele Mellemeuropa. Saruppladsen er udpeget som kulturarvsareal af national betydning af Kulturarvsstyrelsen.

Det omgivende agerland er undersøgt for oldtidsspor, og her er fundet 57 bopladser, hvoraf 31 er samtidige med Saruppladsen.

Fredningen er en kulturhistorisk begrundet fredning, som primært har til formål at beskytte fundlagene mod yderligere bebyggelse og nedbrydning og derved bl.a. sikre fremtidig forskning. Samtidig bør der sikres adgang til at udføre naturpleje samt til, at den kulturinteresserede offentlighed kan stifte bekendtskab med den klassiske lokalitet.

Baggrunden for fredningsforslaget

Fra 1971 til 1984 foretog Moesgaard Museum i samarbejde med Fyens Stiftsmuseum afdækning af et ca. 6 ha stort areal på et henved 10 ha stort næs ved Sarup på Vestfyn.

Ikke alt blev udgravet, men det meget omfattende fundmateriale, i alt 237.000 fund registreret under ca. 40.000 oldsagsnumre, har givet grundlag for en typologisk kortlægning af fundene og udskillelse af et tilhørende kronologisystem til datering af pladsens fundenheder.

Fundene dokumenterer, at der i Bondestenalderen blev opbygget et befæstningssystem med palisadehegn og indhegninger m.v.

Ved udgravningen fra 1971 til 1984 var det opgaven at afdække så store arealer som muligt, men ikke at udgrave samtlige fund. I alt afdækkede man ca. 6 ha. Det resterende område har det ikke været muligt at undersøge på grund af veje, bygninger, haveanlæg og lignende. På den afdækkede plads ligger der også stadig oldtidsfund, som det vil tage mange år at udgrave, og det vil koste store millionbeløb at finansiere disse undersøgelser.

Fra starten i 1971 var det ikke meningen at udgrave alt. Derimod skulle så meget som muligt bevares for eftertiden, så kommende generationers arkæologer med fremtidens videnskabelige metoder kunne efterprøve vor tids teorier om pladsen. Derfor er det tvingende nødvendigt, at landskabet og pladsen bliver sikret mod yderligere bygningsanlæg, tekniske anlæg m.v., og tillige at de arkæologiske levn bevares og sikres mod yderligere nedbrydning ved landbrugsmæssig drift.

Planstatus

Arealet ligger i landzone. I den seneste regionplan er området blevet udpeget som kulturhistorisk interesseområde. Området er omfattet partielt af følgende planer og bestemmelser:

- Regionplan, Natura 2000-område.
- Regionplan, særlig kulturhistorisk beskyttelsesområde.
- Regionplan, vandløbsmålsætning, henholdsvis gyde- og opvækstområde for laksefisk og fiskevand.
- Regionplan, naturkvalitetsmålsætning.
- Planloven, kompetenceafgrænsning for Sarup by, inden for afgrænsning har kommunen kompetence til at afgøre ansøgninger efter planlovens zonebestemmelser.
- Naturbeskyttelseslovens § 16, åbeskyttelseslinie.
- Landbrugsloven, MVJ-aftaler.
- Landbrugsloven, SFL-områder, randzoner, andet SFL-område.
- Naturbeskyttelsesloven § 3-område, efter amtets vejledende registrering. Naturtyper: Vandløb, eng, mose, overdrev.

Efter det offentlige møde og de herefter indkomne høringssvar fra Fyns Amt, Fyns Statsskov-distrikt og lodsejerne har sagsrejseren ændret på fredningsforslaget, således at det som indledningsvis nævnt blev reduceret med 12 ha, således at området sydøst for Hårby Å udgik af fredningsforslaget.

Endvidere ændrede sagsrejseren på bestemmelsen vedrørende jordbehandling i muldlaget i zone 2, således at fredningen herefter ikke skulle være til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget (herunder stenstrengslægning). Jordbearbejdning under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporløsning, dyb stens-trengslægning eller lignende, må ikke finde sted.

Danmarks Naturfredningsforening har fremhævet, at formålet med fredningen er at sikre fredningsområdets arkæologiske værdier gennem forbud mod dræning, jordbearbejdning, terrænændringer, råstofudnyttelse m.m.

Fredningsformålet er til det formål opdelt i 3 zoner, således at man kan graduere beskyttelsen alt efter behov.

Zone 1 omfatter kerneområdet, hvor resterne af anlæggenes palisade- og gravsystemer er beliggende. Her pålægges de mest gennemgribende restriktioner.

Zone 2 omfatter det omgivende areal, hvor fundhyppigheden er meget stor. Her kan jordbearbejdning i videre omfang finde sted.

Zone 3 omfatter arealerne omkring den eksisterende bebyggelse, d.v.s. have, gårdsplads og udénomsarealer.

Af høringssvarene og de på møderne fremkomne synspunkter fremhæves:

Danmarks Naturfredningsforening har fremhævet, at det er i zone 1 "kronjuvelerne" ligger. Det handler om, at fundlagene skal ligge i nogle - måske mange - år, således at man i fremtiden med ny teknologi kan foretage nye udgravninger og drage nye og formentlig bedre konklusioner. Det er bevidst, at man ikke har gravet det hele ud. Pompejiudgravningen er heller ikke med den samme begrundelse gennemført.

Dr. Niels Andersen fra Moesgaard Museum har under mødet gennemgået udgravningerne og fremhævet, at det er meget vigtigt, at fundlagene ved Saruppladsen bliver beskyttet. Man har kun foretaget en afdækning af den meget store og langt ud over Danmarks grænser berømte udgravning. Udgravningen af hele området vil koste 70-80 millioner kr. for alle 60 ha. Men det er en god idé at gemme noget af udgravningen til fremtiden, idet man fremover med den nye teknik vil kunne bedømme situationen meget mere præcist, end man kan i dag. Det er meget vigtigt, at området bliver fredet, idet beskyttelsen i museumsloven ikke er tilstrækkelig for at sikre fundlagene.

Niels Andersen har endvidere understreget, at et forbud mod jordbehandling under pløjelaget bør gælde i hele zone 2. Hvis det kun fastholdes som foreslået af amtet og Skov- og Naturstyrelsen mod sydvest, vil det medføre muligheden for dybdepløjning i de øvrige zone 2-arealer, hvad han stærkt må fraråde af hensyn til muligheden for fund, som vi ikke har kendt i dag.

Niels Andersen har endvidere udtalt, at det er vigtigt, at der ikke gødskes i zone 1, idet konservatorerne har udtalt, at det ikke kan udelukkes, at knoglerne har et ionbyterkapacitet, der vil kunne lade sig påvirke ved nutidig gødskning.

Danmarks Naturfredningsforening har herefter anført, at det forhold at man i dag ikke synes at kunne dokumentere gødsknings- og kemiske stoffers påvirkning på fundmateriale, ikke kan begrunde, at der skal tillades gødskning. Fredningen har netop til formål at sikre fremtidige forskningsmuligheder, og tvivlen om gødskningens påvirkninger af knoglerne, jf. Niels Andersen, må komme forskningsmulighederne og videnskaben til gode i forbindelse med fredningen.

Fyns Amt har udtalt, at amtet støtter fredningen, idet man finder, at det er vigtigt, at der sker en sikker og varig beskyttelse af Saruppladsen.

Amtet har støttet sidstfremkomne forslag fra sagsrejseren, hvor bl.a. området sydøst for Hårby Å udtages af fredningen.

Amtet har endvidere i sin sidste udtalelse under henvisning til naturfredningsforeningens begrundelse tilrådt, at der ikke bør kunne gødskes og sprøjtes i zone 1.

Amtet har ligeledes erklæret sig enig i, at der bør være mulighed for omlægning af arealerne hvert 5. år i zone 1 som foreslået. Arealerne udlægges med vedvarende græs. Ved omlægningen bør det tillades, at der må kunne ske en overfladisk jordbearbejdning (let harvning).

Amtet finder fortsat, at bestemmelserne vedrørende zone 2 bør indskrænkes til alene at omfatte fredningsnævnets godkendelse af udformning og placering af byggerier og andre anlæg, bortset fra området sydvest for kultpladsen, hvor der også bør gælde en bestemmelse om maksimal jordbearbejdningsdybde, herunder stenstrengslægning i pløjelagets 30 cm dybde på grund af den store fundhyppighed.

Skov- og Naturstyrelsen har udtalt, at man støtter fredningsforslaget, idet det er styrelsens vurdering, at der er knyttet såvel nationale som internationale interesser til det pågældende område.

Styrelsen har tilsluttet sig, at området sydøst for Hårby Å udtages af fredningen og endvidere tilsluttet sig amtes indstilling vedrørende den øvrige del af zone 2, således at der fastsættes lempeligere bestemmelser for zone 2-området som foreslået af amtet.

Endelig har styrelsen udtalt, at der ikke, efter styrelsens vurdering, bør gælde bestemmelser om forbud mod gødskning og sprøjtning i zone 1, idet dette ikke forekommer velbegrundet i forhold til fredningens formål, og man sikrer områdets fundlag fra Yngre Stenalder mod nedbrydning.

Hårby kommune har udtalt, at kommunen er af den opfattelse, at de gældende bestemmelser i den eksisterende lovgivning er tilstrækkelig til at sikre de arkæologiske interesser, hvorfor man ikke kan anbefale fredningsforslaget.

Kulturmiljøråd Fyn har udtalt, at kulturmiljørådet giver sin fulde tilslutning til det rejste fredningsforslag for Saruppladsen. Pladsen er af international og national betydning og det største, ældste og bedst bevarede anlæg af denne type i hele Norden.

DOF-Fyn har udtalt, at de, selv om det ligger udenfor foreningens regi, støtter fredningen og dermed tanken om at bevare oldtidsfundene for eftertiden.

Friluftsrådet har opfordret fredningsnævnet til at gennemføre fredningen af Saruppladsen, således at den effektivt sikres for eftertiden. Friluftsrådet er af den klare opfattelse, at man står overfor en kulturarv af international betydning.

Friluftsrådet har videre udtalt, at det er uhyre vigtigt, at Saruppladsen formidles til de besøgende gennem adgang til området og til informationstavler.

Odense Bys Museer har udtalt som ansvarlige for området, at man støtter fredningen.

Hårby Lokalhistoriske Forening har udtalt, at der er tale om en "perle", som bør fredes og anbefaler stærkt fredningen, navnlig også formidlingsmuligheden.

Lodsejer Gurli Nielsen har udtalt, at hun gerne vil sælge ejendommen til det offentlige, såfremt fredningen gennemføres, idet fredningen vil umuliggøre, at man kan fortsætte med hesteopdræt. Ejers ejendom omfatter det væsentligste område i zone 1, og da hun som nævnt har heste og ikke må gødske eller omlægge, vil det fjerne eksistensgrundlaget. Det er i orden, at der er forbud mod dybdepløjning, blot man må pløje ned til de sædvanlige 30 cm, giver det ikke problemer. Der skal være mulighed for at dyrke jorden almindelig landbrugs-mæssigt.

Gurli Nielsen fremhævede videre, at hun gerne vil have mulighed for at forlænge ridehallen, og endvidere vil hun gerne have mulighed for at anlægge en ridebane 30 meter syd for hallen. Såfremt hendes ønske om at kunne fortsætte med almindelig landbrugsdrift og ridehal og drive sit hestestutteri, har ejeren ingen indvendinger mod fredningen.

Lodsejer Søren Friis har udtalt, at han har en del jord i zone 2 og lidt i zone 1 og 3. Han mener, at de nuværende bestemmelser er tilstrækkelige. Han dyrker kartofler og løg, og det vil give problemer, hvis han ikke må dræne og stenstrenglægge. Problemerne er størst i zone 2.

Denne lodsejer har efter at være blevet gjort bekendt med amtets seneste bemærkninger udtalt, at hvis man følger disse forslag fra amtet, vil han kunne leve med fredningen. Det er dog en forudsætning, at der ikke pålægges restriktioner vedrørende stenstrengslægning i zone 2. Vedrørende zone 1-arealet må der kunne findes en pragmatisk løsning på dræningsproblematikken.

Lodsejer Anne Mette Filstrup har udtalt, at forslaget om fredning af ude af proportioner, da området i mange år har været dyrket, både med kartofler og asparges samt planteskoleproduktion. Dette har medført, at jorden er blevet drænet og dybdepløjet samt gødet i årtier.

Gennemføres forslaget, vil det medføre en væsentlig forringelse af ejendommens værdi. De har sukkerroekontrakt, som ikke kan overholdes, hvis det brugbare landbrugsareal reduceres. Desuden er der planer om at dyrke højværdiarter af pyntegrønt som blød enebær, buksbom og hønseben. Dette vil heller ikke være muligt.

Lodsejer Per Jacobsen har udtalt, at han grundlæggende har stor respekt for fortidens minder, men såfremt man ønsker en så omsiggribende fredning som skitseret, må man anerkende, at der skal betales en større erstatning. Per Jacobsen opfordrede i stedet til, at man på frivillig basis og ved indbyrdes samarbejde giver arkæologerne lov til at undersøge området.

Lodsejer Henrik Rasmussen har oplyst, at han har forpagtet jorden ud. Fredningen vil begrænse forpagterens muligheder for at dyrke jorden.

Lodsejer Jens Bisgaard har anbefalet fredningen.

Lodsejer Ingrid Bitsch har udtalt, at det vil være svært at sælge huset, såfremt der gennemføres en fredning.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Fredningsnævnet finder, at Saruppladsen har stor national og international, kulturhistorisk og arkæologisk værdi. Efter det foreliggende er fundmaterialet meget betydningsfuldt. For at bevare disse værdier, finder fredningsnævnet det nødvendigt, at området fredes.

Nævnet har lagt vægt på de meget store fund, der allerede er foretaget ved de nuværende udgravninger. Nævnet finder det vigtigt, at også eftertiden får muligheden for med eftertidens teknikker og vurderinger at foretage udgravninger og på grundlag heraf drage historiske konklusioner.

Fredningsnævnet kan tiltræde, at de 12 ha sydøst for Hårby Å udgår af fredningsforslaget og kan endvidere tiltræde, at fredningen i zone 2 ikke skal være til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget, herunder stenstrengslægning, men at jordbearbejdning under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporløsning, dyb stenstrengslægning eller lignende, ikke må finde sted.

Nævnet finder efter oplysningerne fra dr. Niels Andersen, Moesgaard Museum, at denne begrænsning er nødvendig.

Ligeledes finder fredningsnævnet, at usikkerheden vedrørende gødskning skal komme fremtidens videnskab til fordel, hvorfor der skal indføres gødskningsforbud i zone 1.

Med disse bemærkninger tiltrædes det endelige forslag, således at følgende ejendomme:

Matr. nr. 27-e Hårby by Hårby, 2-f Sarup by, Hårby, del af 27-a Hårby by, Hårby, del af 13-f smst., del af 1-g Højsgård, Hårby, del af "r" Hårby by, Hårby, 1-b Strandby by, Hårby, 27-o Hårby by, Hårby, 27-i smst., 2-q Sarup by, Hårby, del af 2-a smst., del af 2-m smst., del af 17-c smst. del af 17-a Sarup by, Hårby, del af 2-c smst., 2-i smst.

fredes og pålægges nedennævnte

fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt sikre adgang til naturpleje og formidling af områdets natur- og kulturhistorie til offentligheden.

§ 2 Afgrænsning af fredningen

Fredningsarealet omfatter i alt 38,47 ha. Arealet inddeles ved fredningen i 3 zoner med forskellige bestemmelser:

Zone 1 på 10,7 ha omfatter den centrale del af området, hvor Saruppladserne Sarup I og Sarup II er beliggende.

Zone 2 på ca. 27 ha omfatter de omgivende arealer, hvor et betydeligt fundpotentiale er

konstateret.

Zone 3 på ca. 0,9 ha omfatter have, gårdsplads og udenomsarealer ved eksisterende ejendomme inden for zone 1 og 2.

Afgrænsning med inddeling i fredningszoner fremgår af det vedhæftede fredningskort.

De omfattede matrikelnumre og lodsejere fremgår af den medfølgende lodsejerfortegnelse.

§ 3 Jordbearbejdning og terrænændringer

Zone 1

Der må der ikke ske jordbearbejdning af nogen art. Dog kan overfladisk jordbehandling (let harvning) finde sted i forbindelse med udlæg af omdriftsarealer til græs og omlægning af eksisterende græsarealer.

Jordbearbejdning i hele pløjelaget, som f.eks. ved sædvanlig pløjning, harvning, fræsning, grubning, stenstrengslægning og lignende, må ikke finde sted.

Der må ikke foretages gravning, opfyldning, deponering eller anden terrænregulering, som f.eks. anlæggelse af veje og stier.

Der må ikke ske udnyttelse af råstofforekomster i jorden.

Nydræning må ikke finde sted. Eventuelle eksisterende dræn skal afbrydes for at sikre fundlaget mod udtørring og iltning. Dette udføres i så fald af plejemyndigheden for fredede områder. Det skal ske med mindst muligt indgreb i terræn og under overvågning af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Zone 2

Fredningen er ikke til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget (herunder stenstrengslægning).

Jordbearbejdning under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporløsning, dyb stenstrengslægning eller lignende, må ikke finde sted.

Nydræning er ikke tilladt, men vedligeholdelse af eksisterende dræn kan ske på betingelse af arkæologisk overvågning ved en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Hvis det kan dokumenteres, at afbrydelsen af dræn i zone 1 forringer afvandingsforholdene i zone 2, kan fredningsnævnet på samme vilkår tillade en omlægning af eksisterende dræn i zone 2.

Zone 3

Sædvanlig jordbearbejdning i forbindelse med havedyrkning, herunder plantning af træer og buske, kan fortsætte uændret.

Fredningen er ikke til hinder for vedligeholdelse af veje og pladser med eventuel pålægning af materialer.

Niveausænkning og afgravning af terræn må kun finde sted med fredningsnævnets forudgående tilladelse og under overvågning af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

§ 4 Arealets øvrige drift

Zone 1

Arealerne skal drives som vedvarende græsarealer.

Arealer, som er i omdrift, skal omlægges til vedvarende græs. Omlægningen kan afvente, at afgrøder, som er udsået ved fredningsforslagets bekendtgørelse, afhøstes.

Marker, som ved fredningsforslagets bekendtgørelse henligger med græs, skal fortsat drives ved afgræsning eller høslæt.

Omlægning må ikke ske oftere end hvert 5. år. I forbindelse hermed kan der ske jordbearbejdning i overfladen. Sædvanlig jordbearbejdning af hele muldlaget må ikke finde sted.

Arealer i zone 1 må ikke gødskes eller sprøjtes med herbicider eller pesticider.

Arealerne må ikke springe i skov, og tilplantning må ikke finde sted, heller ikke med flerårige landbrugsafgrøder som juletræer, pyntegrønt eller lignende. Der må ikke etableres nye læhegn, men eksisterende kan plejes og opretholdes.

Arealerne må ikke anvendes til hjortefarme, strudsefarme og lignende, som kræver usædvanlige hegn. Der må ikke opdrættes frilandsgrise og opstilles farehytter.

Fredningen er ikke til hinder for bibeholdelse, udskiftning eller nyopsætning af fornødent sædvanligt landbrugshegn til brug for kreaturgræsning.

Zone 2

Hidtidig landbrugsdrift kan fortsætte med de begrænsninger, som fremgår af § 3.

Zone 3

Hidtidig havedrift og arealpleje kan fortsætte med de begrænsninger, som fremgår af § 3.

§ 5 Byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Fælles for zone 1 og 2

Der må ikke opføres bygninger af nogen art, heller ikke landbrugsbygninger, skure, boder, jagthytter og lignende. Dog kan efter fredningsnævnets beslutning med hensyn til placering og udformning opstilles eventuelt lovpligtigt læskur for græsningskreaturer.

Arealerne må ikke benyttes til etablering af sportsanlæg, campingpladser, skydebaner, motor- og cykelbaner, golfbaner eller andre rekreative anlægstyper i det åbne land.

Der må ikke etableres faste konstruktioner og tekniske anlæg som f.eks. vindmøller, biogasanlæg, transformatoranlæg, elmaster eller lignende, og arealet må ikke krydses af veje og luftledninger eller jordkabler til el, rørledninger til vand-, kloak- eller naturgasfor-

syning eller lignende.

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Zone 1

Placeringen af eventuelle eksisterende nedgravede ledninger på fredningsarealet, herunder drænledninger, skal oplyses til plejemyndigheden ved fredningens ikrafttræden, bilagt kortmateriale. Opgravning ved vedligeholdelse af sådanne ledninger kan finde sted på betingelse af overvågning ved en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Det er ikke tilladt at oplægge depoter, hverken varige eller midlertidige.

Zone 2

Placeringen af eventuelle eksisterende jordledninger skal oplyses til plejemyndigheden ved fredningens ikrafttræden, bilagt kortmateriale. Opgravning ved vedligeholdelse af sådanne ledninger kan finde sted under arkæologisk overvågning, jf. zone. 1.

Nyanlæg af nødvendige private forsyningsledninger til el, vand og kloak kan finde sted efter godkendelse i fredningsnævnet på betingelse af, at arbejdet overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

Det er ikke tilladt at oplægge varige depoter.

Zone 3

Udvidelse af og tilbygning til eksisterende bygninger kan finde sted efter fredningsnævnets forudgående tilladelse og under forudsætning af, at gravearbejder overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

§ 6 Naturpleje og naturgenopretning

Fælles for zone 1 og 2

Eksisterende bevoksede arealer, læhegn, skovarealer samt arealer med flerårige landbrugsafgrøder kan drives som hidtil, men arealerne må ikke udvides.

Plejemyndigheden efter de til enhver tid gældende bestemmelser vedrørende pleje af fredede områder (for tiden Bekendtgørelse nr. 951 af 16. september 2004 om pleje af fredede arealer og og tilsyn) tillægges mulighed for efter fredningsnævnets nærmere beslutning herom at foretage nødvendig naturgenopretning, f.eks. i form af afbrydelse af dræn eller lignende tilbageførsel af arealet til en tidligere tilstand.

Zone 1

Arealet skal drives ved kreaturgræsning eller høslæt med det formål at bevare arealet som et åbent, vedvarende græsareal.

Hvis ejerne ikke selv ønsker at udføre plejen, kan plejemyndigheden helt eller delvist udføre denne. I så fald udarbejder plejemyndigheden en plejeplan, der godkendes af fredningsnævnet.

Planen sendes til og forhandles med ejerne. Hvis enighed om plejeplanen ikke kan opnås, træffer fredningsnævnet afgørelse. Plejen sker uden udgift for ejer.

Zone 2 og 3

For omdriftsarealerne i zone 2 samt arealerne i zone 3 giver fredningen ikke plejemyndigheden ret til at overtage drift og pleje, som fortsat alene varetages af ejerne.

§ 7 Arkæologiske undersøgelser

Fredningsnævnet kan efter indstilling fra Kulturarvsstyrelsen tillade, at der foretages arkæologiske undersøgelser og udgravninger med et nærmere specificeret videnskabeligt formål.

Metaldetektorer må kun anvendes på fredningsarealet i forbindelse med sådanne undersøgelser.

§ 8 Formidling og offentlig adgang

Efter fredningsnævnets godkendelse af omfang og udformning indrettes der information, formidling og publikumsfaciliteter på arealet ved Kirkemarken (jf. fredningskort).

Indretning og drift varetages af plejemyndigheden for fredede områder. Den faglige udformning af informationsmaterialer sker i samarbejde med Moesgaard Museum og det lokale statsanerkendte museum.

Eventuelle indgreb i terræn i forbindelse med indretningen skal begrænses mest muligt og overvåges af en uddannet arkæolog ansat på det ansvarlige statsanerkendte museum.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan lejes naboarealer til udvidelse af informations- og formidlingsfaciliteter.

Fredningen er ikke til hinder for, at der etableres en vandresti langs Haarby Å.

§ 9 Dispensation

Fredningsnævnet kan efter naturbeskyttelseslovens § 50 meddele dispensation fra ovenstående fredningsbestemmelser, når det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Vedrørende erstatning til lodsejerne henvises til vedlagte, særskilte erstatningsafgørelse.

Afgørelsen om fredning tinglyses ved fredningsnævnets foranstaltning, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk.3. Tinglysningsgebyret udredes som fredningsudgift.

Nærværende afgørelse bekendtgøres i Statstidende og lokale aviser, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2.

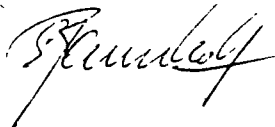
Da erstatningsbeløbene samlet overstiger 100.000 kr., vil fredningsnævnets afgørelse, både for så vidt angår selve fredningsafgørelsen samt erstatningsafgørelsen, være at forelægge for Naturklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42.

Endvidere kan nævnets afgørelse af både fredningsindhold og erstatning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1, indbringes for Naturklagenævnet af lodsejerne og de i naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, nævnte klageberettigede. Klagen skal i medfør af naturbe-

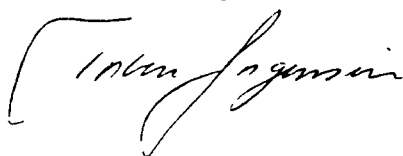
skyttelseslovens § 43, stk. 4, indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

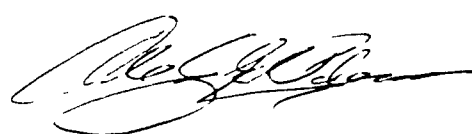
S. Raunholt

Torben Jørgensen

Ole Grønlund Pedersen

Erstatningsafgørelse

til afgørelsen om fredning af Saruppladsen, Hårby kommune

Fredningsnævnet har ved anden afgørelse af dags dato bestemt, at Saruppladsen skal fredes på nærmere fastsatte vilkår.

Fredningsnævnet har fremsendt fredningsnævnets bestemmelser om fredningen af Saruppladsen til lodsejerne med opfordring til lodsejerne om at anmelde deres eventuelle erstatningskrav i anledning af fredningen.

Fredningen omfatter i alt 10 lodsejere.

Lodsejer 1, Grethe og Jens Bisgaard, har fremsat erstatningskrav på 450.000 kr. under henvisning bl.a. til, at eksisterende dræn skal afbrydes, at der er begrænsninger i byggeri og tekniske anlæg, og at der er mistet mulighed for udnyttelse af agerjord, hvilket alt medfører en værdiforringelse af ejendommen på de 450.000 kr., navnlig også på grund af den usikkerhed, der knytter sig til hele værdiforringelsen.

Lodsejer 2, Søren Friis Christiansen, har opgjort et erstatningskrav for arealerne i zone 1 og 2 til 657.200 kr. på grund af indskrænkninger i brugsretten til at drive ejendommen med de specialafgrøder, som lodsejeren gør i øjeblikket, hvilket er løg og kartofler og korn hvert tredje år. I erstatningsbeløbet er inkluderet mistet dækningsbidrag for ikke at kunne dyrke arealerne i 2 år, 34.000 kr.

Endvidere har Søren Friis Christiansen fremsat et muligt erstatningskrav på i alt 363.800 kr., såfremt fredningsgrænsen ikke flyttes længere væk fra produktionsbygningerne, hvilket er opgjort til 200.000 kr., og endvidere 363.800 kr. grundet i problemer i relation til naturpleje og naturgenopretning.

Lodsejer 3, Hårby kommune, har ikke fremsat erstatningskrav.

Lodsejer 4, Ole Mellberg, har fremsendt et erstatningskrav på 12.049.467 kr. ud fra den betragtning, at da der er gødskningsforbud, er det umuligt at fortsætte driften med hesteopdræt og dressur, hvorfor erstatningskravet er opgjort ud fra "gødningsprincippet", d.v.s. baseret på hvad det koster ham at etablere sig med en tilsvarende ejendom andet sted.

Subsidiært har lodsejeren påstået en mindre erstatning baseret på, at han bliver boende på ejendommen, nedlægger virksomheden og så kompenseres herfor økonomisk ved fuldstændig erstatning. Erstatningskravet reduceres herefter med stuehusværdien 2.950.000 kr. og værdien af jordtilliggende 500.000 kr., eller 3.450.000 kr., hvorefter det subsidære erstatningskrav 8.599.467 kr.

Der er endvidere stillet krav om omkostninger til dækning af sagkyndig bistand.

Lodsejer 5, Rita Holm Christensen, har fremsendt brev med forbehold om ret til erstatning.

Lodsejerne 6-9 er udgået af fredningssagen.

Lodsejer 10, Poul Leif Madsen, har ikke fremsat erstatningskrav.

Lodsejer 11, Anne Mette Filstrup og Henrik Rømer, har fremsendt et samlet erstatningskrav på 521.100 kr. grundet i forringelse af jordens værdi på grund af fredningen.

Lodsejer 12, Jørgen Christiansen, har anmodet om erstatning på grund af de gener, erstatningen medfører.

Lodsejer 13, Jørgen Bent Madsen, har ikke fremsendt erstatningskrav.

Lodsejer 14, Hanne Christiansen, har anmodet om erstatning 40.000 kr. pr. ha. stigende til 50.000 kr. pr. ha., hvis kravet om ikke at etablere flerårige afgrøder frafaldes i fredningsafgørelsen.

Lodsejer 15, Ingrid Bitsch, har fremsendt et erstatningskrav på 1.628.894 kr. ud fra en vær-dinedgang på ejendommen på 40% på grund af fredningen.

Fredningsnævnet har indhentet en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen, der i brev af 12. december 2006 har udtalt:

(Se vedhæftede bilag 1)

Endvidere har fredningsnævnet indhentet en udtalelse fra Fyns Amt, der i brev af 11. december 2006 bl.a. har udtalt:

(Se vedhæftede bilag 2)

Fredningsnævnet skal vedrørende erstatningskravene udtale:

Efter nævnets kendskab til den konkrete landbrugsjords værdi i området, hvorved bemærkes, at der er tale om meget let jord, finder fredningsnævnet at kunne lægge til grund, at prisen kan fastsættes til 180.000 kr. pr. ha. Fredningsnævnet finder videre, at tabet på jordens værdi ved at ejendommene er beliggende i zone 1, hvor der ikke må ske jordbearbejdning, skønnes at være 50%. I zone 2, hvor der fortsat kan drives landbrug, men ikke jordbearbejdning under muldrag, skønnes tabet at være 10%.

Fredningsnævnet finder endvidere, at arkæologisk overvågning i zone 3 kan fastsættes til 10.000 kr., og i zone 2 i forbindelse med dræningsarbejder, 5.000 kr.

Endvidere fastsættes en grundtakst på 3.200 kr. Der tilkendes ikke grundtakst til områder omfattet af strand, sø, å og fortidsminder m.m.

Erstatningerne fastsættes herefter således:

Lodsejer 1, Bisgaard:

Fredningsnævnet er enig med amtet i, at der ikke vil være mulighed for at opføre aftægtsbolig, henset til de kulturhistoriske interesser, hvorfor der ikke gives erstatning herfor. I øvrigt gives der erstatning efter ovennævnte generelle takster således:

Grundtakst 0,8 ha, afrundet	3.200 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 3:	10.000 kr.
0,45 ha i zone 1 x 50% x 180.000	40.500 kr.
0,37 ha i zone 3 x 10% x 180.000	<u>6.660 kr.</u>
I alt	60.360 kr.

Nævnet finder ikke, at der ud over grundtaksten på 3.200 kr. og beløb til arkæologisk overvågning skal fastsættes erstatning i zone 3, idet indgrebet i zone 3 er af yderst begrænset karakter. Der ydes ikke grundtakst til områder omfattet af strand, sø, å og fortidsminder.

Lodsejer 2, Søren Friis Christiansen:

Fredningsnævnet finder, at lodsejeren skal have erstatning ud fra ovennævnte generelle takster. Der ses ikke grundlag for at tilkende erstatning for eventuelt mulige erstatningskrav som opgjort af lodsejeren og heller ikke erstatningskrav i forbindelse med det anførte vedrørende naturpleje og naturgenopretning.

Nævnet finder, at lodsejeren udover sædvanlige takster skal have dækning for mistet dækningsbidrag i zone 2 i 2 år, skønsmæssigt fastsat til 50.000 kr.

I øvrigt fastsættes erstatningskravet således:

Grundtakst á 10,43 ha, afrundet	35.200 kr.
0,66 ha i zone 1 x 50% x 180.000 kr.	59.400 kr.
12,20 ha i zone 2 x 10% x 180.000 kr.	219.600 kr.
Fremtidig arkæologisk overvågning i forbindelse med dræningsarbejde i zone 2, 12,20 ha x 5.000 kr., afrundet	65.000 kr.
Mistet dækningsbidrag	<u>50.000 kr.</u>
I alt	429.200 kr.

Endvidere tilkendes lodsejeren til dækning af sagkyndig bistand et omkostningsbeløb på 10.000 kr.

Lodsejer 3, Hårby kommune,

har ikke rejst erstatningskrav, og da der er tale om offentlig myndighed, tilkendes der ikke erstatning.

Lodsejer 4, Ole Mellberg:

Fredningsnævnet er enig med amtet i, at der ikke kan gives driftstabserstatning for mistet mulighed for udnyttelse af ejendommen til hestestutteri. Af de af amtet anførte grunde vil der fortsat være mulighed for ejeren til at drive ejendommen med heste. Nævnet er endvidere enig i, at anlæggelse af f.eks. dressurbane, tilbygninger til eksisterende hal og lignende, uanset fredningen, ville have være meget bekostelig for ejeren, idet der for ejerens regning skulle have været foretaget gravning/arkæologisk overvågning i forbindelse med gravearbejdet. Gennemførelsen af fredningen er derfor kun til en vis grad den afgørende faktor for, om ejeren ønsker at foretage de nye anlæg som fremført i erstatningskravet.

Nævnet er enig i, at de af amtet anførte grunde om, at erstatningsfastsættelsen bør følge de generelle principper, men således, at der tages hensyn til, at ejendommens drift i større grad end de øvrige ejendomme vil blive begrænset af fredningen, hvorfor der tilkendes en ulempeerstatning skønsmæssigt som nedenfor fastsat:

Grundtakst 4,7 ha x 3.200 kr., afrundet	16.000 kr.
6,18 ha x 50% x 180.000 kr.	556.200 kr.
Beløb til arkæologisk overvågning i zone 3	10.000 kr.
Skønsmæssigt fastsat ulempeerstatning	<u>500.000 kr.</u>
I alt	1.082.200 kr.

Endvidere tilkendes lodsejeren til dækning af sagkyndig bistand et omkostningsbeløb på 40.000 kr.

Lodsejer 5, Rita Holm Christensen:

Grundtakst 0,31 ha á 2.000 kr., afrundet	3.200 kr.
0,17 ha i zone 1 x 50% x 180.000 kr.	15.300 kr.
0,14 ha i zone 3 x 10% x 180.000 kr.	1.260 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 3	<u>10.000 kr.</u>
I alt	29.750 kr.

Lodsejer 10, Poul Leif Madsen:

Knap 1 ha á grundtakst 3.200 kr., 3,62 ha omfattet af beskyttelseslinie strand, sø m.m.	3.200 kr.
4,10 ha i zone 2 x 10% x 180.000 kr.	73.800 kr.
Arkæologisk overvågning i forbindelse med dræningsarbejde	<u>25.000 kr.</u>
I alt	102.000 kr.

Lodsejer 11, Annemette Filstrup og Ole Rømer:

Grundtakst 3,84 ha, afrundet	12.800 kr.
(3,94 ha omfattet af strand, sø og å)	
2,95 ha i zone 1 x 50% x 180.000 kr.	265.500 kr.
4,83 ha x 10% x 180.000 kr.	86.940 kr.
Erstatning for arkæologisk overvågning	<u>25.000 kr.</u>
I alt	390.240 kr.

Lodsejer 12, Jørgen Christiansen:

Grundtakst 0,22 ha, afrundet	3.200 kr.
0,22 ha i zone 2 x 10% x 180.000 kr.	3.960 kr.
Arkæologisk overvågning	<u>5.000 kr.</u>
I alt	12.160 kr.

Lodsejer 13, Jørgen Bent Madsen:

Grundtakst 1,43 ha á 3.200 kr., afrundet	6.400 kr.
1,43 ha i zone 2 x 10% x 180.000 kr.	25.740 kr.
Arkæologisk overvågning	<u>10.000 kr.</u>
I alt	42.140 kr.

Lodsejer 14, Hanne Christiansen:

Grundtakst 4,26 ha á 3.200 kr., afrundet	16.000 kr.
0,26 ha i zone 1 x 50% x 180.000 kr.	23.400 kr.
4,0 ha i zone x 10% x 180.000 kr.	72.000 kr.
Arkæologisk overvågning	<u>20.000 kr.</u>
I alt	131.400 kr.

Lodsejer 15, Ingrid Bitsch:

Grundtakst, 0,26 ha, afrundet	3.200 kr.
0,04 ha i zone 1 x 50% x 180.000 kr.	3.600 kr.
Arkæologisk overvågning i zone 3	<u>10.000 kr.</u>
I alt	16.800 kr.

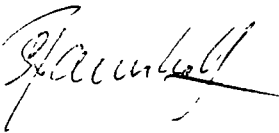
Erstatningsbeløbene og godtgørelsen udredes med 3/4 af statskassen og 1/4 af Fyns Amt, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Erstatningsbeløbene forrentes fra denne afgørelses dato i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 3, med en årlig rente, der svarer til Nationalbankens diskonto.

Da erstatningsbeløbet overstiger 100.000 kr., vil fredningsnævnets afgørelse, både for så vidt angår selve fredningsafgørelsen og erstatningsafgørelsen, være at forelægge for Naturklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42.

Endvidere kan ejere, der anset sig for berettiget til en større erstatning eller godtgørelse, eller af de myndigheder, der skal udrede en del af erstatningen, i naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, inden 4 uger fra den dag, fredningsnævnets afgørelse er meddelt, påanke fredningsafgørelsen og erstatningsafgørelsen til Naturklagenævnet. Klagen skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K., jf. naturbeskyttelseslovens § 43.

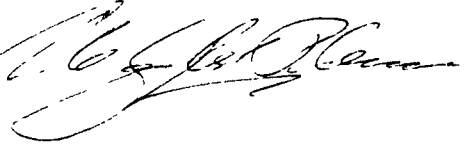
S. Raunholt

Torben Jørgensen

Ole Grønlund Pedersen

FREDNINGSNÆVNET>

**FREDNINGSNÆVNET
FOR
FYNS AMT**

Toftevej 31, 5610 Assens
Tlf. 64 71 10 20 - Telefax 64 71 55 20

Dato: 31. august 2006
Journal nr.: Frs. 49/2003

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
- 1 SEP. 2006

Vedlagt sendes fredningsnævnets foreløbige afgørelse med fredningsbestemmelser om at frede Saruppladsen.

Som lovet vil fredningsnævnet fremsende resultatet med bestemmelser for fredningen til Dem, således at De, inden De opgør erstatningskravet, kan se hvilke fredningsbestemmelser, der fastsættes for ejendommen.

Afgørelsen er derfor først endelig i relation til eventuel anke, når fredningsnævnet træffer den samlede afgørelse vedrørende fredningen og erstatningen, og ankefristen vil først løbe fra denne dato.

Jeg skal anmode Dem om at fremsende Deres endelige erstatningskrav til fredningsnævnet senest den 25. september 2006.

Jeg skal samtidig meddele Dem, at fredningsnævnet efter anmodning fra sagsrejsnerne i medfør af naturbeskyttelseslovens § 37a, stk. 2, har besluttet at forlænge fredningssagen, idet fredningsnævnet har lagt vægt på, at der foreligger en afgørelse af fredningsspørgsmålet, således at fredningssagen alene beror på stillingtagen til erstatningsspørgsmålet efter høring af ejeren. Sagen er herefter forlænget i op til 2 år, men forventes afsluttet tidlige-

Fredningsnævnets beslutning om forlængelse af fredningssagen kan selvstændigt indbringes for Naturklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1 og stk. 5. Klagen skal inden 4 uger efter at denne afgørelse er meddelt Dem skriftligt indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.

Hvis fredningssagen ikke forlænges, kan sagsrejsneren i medfør af § 37a, stk. 2, genfremsætte forslaget uændret.

Med venlig hilsen

SNS-121-00041

Fredningsnævnets bemærkninger:

Fredningsnævnet finder, at Saruppladsen har stor national og international, kulturhistorisk og arkæologisk værdi. Efter det foreliggende er fundmaterialet meget betydningsfuldt. For at bevare disse værdier, finder fredningsnævnet det nødvendigt, at området fredes.

Nævnet har lagt vægt på de meget store fund, der allerede er foretaget ved de nuværende udgravninger. Nævnet finder det vigtigt, at også eftertiden får muligheden for med eftertidens teknikker og vurderinger at foretage udgravninger og på grundlag heraf drage historiske konklusioner.

Fredningsnævnet kan tiltræde, at de 12 ha sydøst for Hårby Å udgår af fredningsforslaget og kan endvidere tiltræde, at fredningen i zone 2 ikke skal være til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget, herunder stenstrengslægning, men at jordbearbejdning under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporløsning, dyb stenstrengslægning eller lignende, ikke må finde sted.

Nævnet finder efter oplysningerne fra dr. Niels Andersen, Moesgaard Museum, at denne begrænsning er nødvendig.

Ligeledes finder fredningsnævnet, at usikkerheden vedrørende gødskning skal komme fremtidens videnskab til fordel, hvorfor der skal indføres gødskningsforbud i zone 1.

Med disse bemærkninger tiltrædes det endelige forslag, således at følgende ejendomme:

Matr. nr. 27-e Hårby by, Hårby, 2-f Sarup by, Hårby, del af 27-a Hårby by, Hårby, del af 13-f smst., del af 1-g Højsgård, Hårby, del af "r" Hårby by, Hårby, 1-b Strandby by, Hårby, 27-o Hårby by, Hårby, 27-i smst., 2-q Sarup by, Hårby, del af 2-a smst., del af 2-m smst., del af 17-c smst. del af 17-a Sarup by, Hårby, del af 2-c smst., 2-i smst.

fredes og pålægges nedennævnte

fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt sikre adgang til naturpleje og formidling af områdets natur- og kulturhistorie til offentligheden.

§ 2 Afgrænsning af fredningen

Fredningsarealet omfatter i alt 38,47 ha. Arealet inddeles ved fredningen i 3 zoner med forskellige bestemmelser:

Zone 1 på 10,7 ha omfatter den centrale del af området, hvor Saruppladserne Sarup I og Sarup II er beliggende.

Zone 2 på ca. 27 ha omfatter de omgivende arealer, hvor et betydeligt fundpotentiale er

Afgræsning med inddeling i fredningszoner fremgår af det vedhæftede fredningskort.

De omfattede matrikelnumre og lodsejere fremgår af den medfølgende lodsejerfortegnelse.

§ 3 Jordbearbejdning og terrænændringer

Zone 1

Der må der ikke ske jordbearbejdning af nogen art. Dog kan overfladisk jordbehandling (let harvning) finde sted i forbindelse med udlæg af omdriftsarealer til græs og omlægning af eksisterende græsarealer.

Jordbearbejdning i hele pløjelaget, som f.eks. ved sædvanlig pløjning, harvning, fræsning, grubning, stenstrengslægning og lignende, må ikke finde sted.

Der må ikke foretages gravning, opfyldning, deponering eller anden terrænregulering, som f.eks. anlæggelse af veje og stier.

Der må ikke ske udnyttelse af råstofforekomster i jorden.

Nydræning må ikke finde sted. Eventuelle eksisterende dræn skal afbrydes for at sikre fundlaget mod udtørring og iltning. Dette udføres i så fald af plejemyndigheden for fredede områder. Det skal ske med mindst muligt indgreb i terræn og under overvågning af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Zone 2

Fredningen er ikke til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget (herunder stenstrengslægning).

Jordbearbejdning under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporeløsning, dyb stenstrengslægning eller lignende, må ikke finde sted.

Nydræning er ikke tilladt, men vedligeholdelse af eksisterende dræn kan ske på betingelse af arkæologisk overvågning ved en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Hvis det kan dokumenteres, at afbrydelsen af dræn i zone 1 forringer afvandingsforholdene i zone 2, kan fredningsnævnet på samme vilkår tillade en omlægning af eksisterende dræn i zone 2.

Zone 3

Sædvanlig jordbearbejdning i forbindelse med havedyrkning, herunder plantning af træer og buske, kan fortsætte uændret.

Fredningen er ikke til hinder for vedligeholdelse af veje og pladser med eventuel pålægning af materialer.

Niveausenkning og afgravning af terræn må kun finde sted med fredningsnævnets forudgående tilladelse og under overvågning af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum.

Zone 1

Arealerne skal drives som vedvarende græsarealer.

Arealer, som er i omdrift, skal omlægges til vedvarende græs. Omlægningen kan afvente, at afgrøder, som er udsået ved fredningsforslagets bekendtgørelse, afhøstes.

Marker, som ved fredningsforslagets bekendtgørelse henligger med græs, skal fortsat drives ved afgræsning eller høslæt.

Omlægning må ikke ske oftere end hvert 5. år. I forbindelse hermed kan der ske jordbearbejdning i overfladen. Sædvanlig jordbearbejdning af hele muldlaget må ikke finde sted.

Arealer i zone 1 må ikke gødskes eller sprøjtes med herbicider eller pesticider.

Arealerne må ikke springe i skov, og tilplantning må ikke finde sted, heller ikke med flerårige landbrugsafgrøder som juletræer, pyntegrønt eller lignende. Der må ikke etableres nye læhegn, men eksisterende kan plejes og opretholdes.

Arealerne må ikke anvendes til hjortefarme, strudsefarme og lignende, som kræver usædvanlige hegn. Der må ikke opdrættes frilandsgrise og opstilles farehytter.

Fredningen er ikke til hinder for bibeholdelse, udskiftning eller nyopsætning af fornødent sædvanligt landbrugshegn til brug for kreaturgræsning.

Zone 2

Hidtidig landbrugsdrift kan fortsætte med de begrænsninger, som fremgår af § 3.

Zone 3

Hidtidig havedrift og arealpleje kan fortsætte med de begrænsninger, som fremgår af § 3.

§ 5 Byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Fælles for zone 1 og 2

Der må ikke opføres bygninger af nogen art, heller ikke landbrugsbygninger, skure, border, jagthytter og lignende. Dog kan efter fredningsnævnets beslutning med hensyn til placering og udformning opstilles eventuelt lovpligtigt læskur for græsningskreaturer.

Arealerne må ikke benyttes til etablering af sportsanlæg, campingpladser, skydebaner, motor- og cykelbaner, golfbaner eller andre rekreative anlægstyper i det åbne land.

Der må ikke etableres faste konstruktioner og tekniske anlæg som f.eks. vindmøller, biogas-anlæg, transformatoranlæg, elmaster eller lignende, og arealet må ikke krydses af veje og luftledninger eller jordkabler til el, rørledninger til vand-, kloak- eller naturgasforsyning eller lignende.

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Zone 1

Det er ikke tilladt at oplægge depoter, hverken varige eller midlertidige.

Zone 2

Placeringen af eventuelle eksisterende jordledninger skal oplyses til plejemyndigheden ved fredningens ikrafttræden, bilagt kortmateriale. Opgravning ved vedligeholdelse af sådanne ledninger kan finde sted under arkæologisk overvågning, jf. zone. 1.

Nyanlæg af nødvendige private forsyningsledninger til el, vand og kloak kan finde sted efter godkendelse i fredningsnævnet på betingelse af, at arbejdet overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

Det er ikke tilladt at oplægge varige depoter.

Zone 3

Udvidelse af og tilbygning til eksisterende bygninger kan finde sted efter fredningsnævnets forudgående tilladelse og under forudsætning af, at gravearbejder overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

§ 6 Naturpleje og naturgenopretning

Fælles for zone 1 og 2

Eksisterende bevoksede arealer, læhegn, skovarealer samt arealer med flerårige landbrugsafgrøder kan drives som hidtil, men arealerne må ikke udvides.

Plejemyndigheden efter de til enhver tid gældende bestemmelser vedrørende pleje af fredede områder (for tiden Bekendtgørelse nr. 951 af 16. september 2004 om pleje af fredede arealer og og tilsyn) tillægges mulighed for efter fredningsnævnets nærmere beslutning herom at foretage nødvendig naturgenopretning, f.eks. i form af afbrydelse af dræn eller lignende tilbageførsel af arealet til en tidligere tilstand.

Zone 1

Arealet skal drives ved kreaturgræsning eller høslæt med det formål at bevare arealet som et åbent, vedvarende græsareal.

Hvis ejerne ikke selv ønsker at udføre plejen, kan plejemyndigheden helt eller delvist udføre denne. I så fald udarbejder plejemyndigheden en plejeplan, der godkendes af fredningsnævnet.

Planen sendes til og forhandles med ejerne. Hvis enighed om plejeplanen ikke kan opnås, træffer fredningsnævnet afgørelse. Plejen sker uden udgift for ejer.

Zone 2 og 3

For omdriftsarealerne i zone 2 samt arealerne i zone 3 giver fredningen ikke plejemyndigheden ret til at overtage drift og pleje, som fortsat alene varetages af ejerne.

§ 7 Arkæologiske undersøgelser

§ 8 Formidling og offentlig adgang

Efter fredningsnævnets godkendelse af omfang og udformning indrettes der information, formidling og publikumsfaciliteter på arealet ved Kirkemarken (jf. fredningskort).

Indretning og drift varetages af plejemyndigheden for fredede områder. Den faglige udformning af informationsmaterialer sker i samarbejde med Moesgaard Museum og det lokale statsanerkendte museum.

Eventuelle indgreb i terræn i forbindelse med indretningen skal begrænses mest muligt og overvåges af en uddannet arkæolog ansat på det ansvarlige statsanerkendte museum.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan lejes naboarealer til udvidelse af informations- og formidlingsfaciliteter.

Fredningen er ikke til hinder for, at der etableres en vandresti langs Haarby Å.

§ 9 Dispensation

Fredningsnævnet kan efter naturbeskyttelseslovens § 50 meddele dispensation fra ovenstående fredningsbestemmelser, når det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Vedrørende erstatning

Afgørelsen tinglyses ved fredningsnævnets foranstaltning

Nærværende afgørelse bekendtgøres

Fredningsnævnets afgørelse kan Klagefrist

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 08059.00

Dispensationer i perioden: 16-05-2006

FOR

FYNS AMT

Toftevej 31, 5610 Assens
Tlf. 64 71 10 20 - Telefax 64 71 55 20

Dato: 16. maj 2006
Journal nr.: Frs. 32/2006

Søren Friis
Kirkemarken 23
5683 Hårby

Ved brev af 5. april 2006 har De ansøgt om dispensation til i år at stenstrenglægge marken mellem Kirkemarken 24 og Kastebovej. Subsidiært søges der dispensation til den del af arealet, der ligger i zone 2.

Området er omfattet af forslaget til fredning af Saruppladsen. Ifølge forslagets § 3 må der ikke foretages stenstrengslægning.

I ansøgningen har De henvist til en prøveudgravning foretaget af Niels H. Andersen, Moesgaard Museum, i oktober 2005.

Prøveudgravningen af beskrevet af Niels H. Andersen i et brev af 10. oktober 2005. Brevet er sålydende:

".....

Kort redegørelse vedrørende stenstrengslægning, evt. ødelæggelse af arkæologisk lag.

I forbindelse med forslag til fredningsbestemmelser for en fredning af Saruppladsen er det påpeget, at der i zone 1 og 2 ikke må foretages stenstrengslægning. Årsagen hertil er, at man kan formode, at behandlingen af den dyrkningsbare jord vil være ødelæggende for de arkæologiske fund.

På fredningsnævnets besigtigelse og møde om fredningssagen den 9.12.2004 på stedet og i Jordløse Forsamlingshus blev det påpeget, at der på arealerne (bl.a. på matr. nr. 27a) nord for Sarupanlægget allerede var stenstrengslagt tre gange, hvorfor det synes mærkeligt at forbyde det for fremtiden.

Da man ikke har megen viden om stenstrengslægningens ødelæggelser ønskede Moesgaard Museum at foretage en mindre undersøgelse på matr. nr. 27a ejet af gårdejer Søren Friis, Kirkemarken 23, 5683 Hårby. Denne undersøgelse blev med Søren Friis' accept foretaget den 9. og 10 oktober 2005.

Med skovl blev der gravet en 1x5 meter grøft i retningen vest-øst, d.v.s. på tværs af stenstrengslægningen. Grøften lå cirka 90 meter nord for Saruppladsen på en svag forhøjning - se billede

Udgravningen viste, at der her var et 30 cm tykt muldlag, og at man ikke i dette eller i råjordens sand herunder kunne se nogle spor efter stenstrengslægning. Muldjorden

SNS-121-0004/

så ud som almindelig muldjord på en dyrket mark, og de af stenstrengen opsamlede sten sås nu igen spredt i mulden.

Konklusionen på undersøgelsen er, at man ikke behøver at frygte en stenstrengslægning på arealerne ved Saruppladsen, hvorfor man bør fjerne indsigelsen i fredningsforslaget. Hvorvidt stenstrengslægning kan være til fare for fortidslevn på andre typer af jord, end den der er i Sarup, tør jeg ikke udtale mig om.

Moesgaard, den 10.10.2005

Niels H. Andersen
Overinspektør, dr.phil.
..... "

Fredningsnævnet har indhentet en udtalelse fra Hårby kommune, der har udtalt, at kommunen ikke har indvendinger imod, at der meddeles dispensation fra fredningsforslaget til det ansøgte.

Fyns Amt har bl.a. udtalt:

"

Det er imidlertid korrekt, at der er foretaget undersøgelser af det ansøgte område, og Niels H. Andersen fra Moesgaard Museum har udtalt, at stenstrengslægningen ikke vil være ødelæggende i en del af det ansøgte område, såfremt man ikke går dybere end 30 cm. Den sydligste del af det ansøgte område må dog ikke berøres. Dette område er vist med gult på vedlagte redegørelse fra Niels H. Andersen.

På denne baggrund har vi ingen indvendinger imod, at der meddeles dispensation til stenstrengslægning på den del af matr. nr. 27ø, som er vist med grønt på vedlagte redegørelse, på vilkår, at man ikke går dybere end 30 cm.
..... "

Danmarks Naturfredningsforening har udtalt:

"

Til nævnets orientering vedlægges redegørelse fra Moesgaard Museum ved Niels H. Andersen, for en sondering i fredningsområdet udført i oktober 2005 m.h.t. konsekvenserne af stenstrengslægning for de arkæologiske fundlag.

Foreningen skal gøre opmærksom på, at redegørelsen omhandler en sondering i et område i fredningsforslagets zone 2, hvor der tidligere er stenstrengslagt i pløjelagets dybde, d.v.s. ned til ca. 30 cm. Dette lag er i forvejen påvirket af pløjning, harvning m.v. fra mange års landbrugsdrift. Der synes ikke spor af jordbehandling under denne dybde, idet dette er dyrkningsmæssigt uinteressant på grund af de underliggende jordbundsforhold (råjordens sand).

På denne baggrund har DN ingen betænkeligheder ved at tillade stenstrengslægning (eller anden jordbehandling) i zone 2 i pløjelagets dybde, d.v.s. ned til 30 cm. Efter sagsrejsers opfattelse har stenstrengslægning i zone 2 ikke været forbudt med den nuværende formulering af § 3 (zone 2), hvor stenstrengslægning alene er nævnt blandt jordbehandlingsformer dybere end 30 cm. Men da formuleringen synes at give anledning til misforståelse, skal den foreslås klargjort således.

§ 3 Zone 2:

Fredningen er ikke til hinder for landbrugsdrift med sædvanlig pløjning og anden jordbearbejdning ned til en dybde af max. 30 cm. Jordbearbejdning under denne dybde som f.eks. dybdepløjning, grubning, fræsning og stenstrengslægning må ikke finde sted.

Med hensyn til den primære arkæologiske beskyttelseszone (forslagets zone 1) ønsker sagsrejsen at fastholde de foreslåede bestemmelser, som sikrer udlæg i varigt græs og forbyder al jordbehandling, terrænregulering og opfyldning.

Foreningen skal således anbefale fredningsnævnet at meddele gårdejer Søren Friis, at stenstrengslægning kan finde sted i zone 2 som hidtil, d.v.s. ned til maksimal dybde af 30 cm. Derimod kan forslagsstiller ikke medvirke til en dispensation fra forbuddet mod jordbehandling i zone 1.

Foreningen skal snarest fremkomme med de sidste bemærkninger og eventuelle ændringsforslag til det samlede forslag.

..... "

De har på fredningsnævnets telefoniske henvendelse oplyst, at De efter udtalelserne fra Fyns Amt og Danmarks Naturfredningsforening, hvor De blev gjort bekendt med indholdet, har frafaldet at få sagen til udtalelse og anmodet om, at der træffes afgørelsen på det foreliggende grundlag.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Efter prøvegravningen af Niels H. Andersen og de afgivne udtalelser finder nævnet det her efter forsvarligt at meddele dispensation til at foretage stenstrengslægning i det område, der ligger i zone 2. Nævnet finder ikke, at en dispensation i dette område vil stride mod fredningens formål efter de nu foreliggende oplysninger.

Fredningsnævnet finder ikke på det nuværende grundlag, at der kan meddeles yderligere dispensationer ud over zone 2-området, hvorfor der meddeles afslag på at foretage stenstrengslægning i nogen del af zone 1-området.

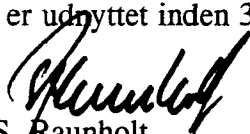
Fredningsnævnets afgørelse, der er enstemmig, er truffet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Nævnets afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, indbringes for Naturklagenævnet af de i samme lovs § 86 nævnte klageberettigede. Klagen indgives skriftligt til fredningsnævnet, der videresender klagen til Naturklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 2.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før ovennævnte frist er udløbet.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er meddelt.

S. Raunholt

Afgørelse af 1. marts 2017

Ansøgning om dispensation til etablering af kørevej indenfor fredningen af Saruppladsen – De døde sjæles landsby

Assens Kommune, Natur og Miljø har den 13. oktober 2016 ansøgt fredningsnævnet om dispensation til anlæggelse af en kørevej samt en rørbro inden for fredningen af Saruppladsen på ejendommen matr.nr. 2a Sarup By, Haarby på adressen Kirkemarken 39, 5683 Haarby.

Assens Kommune angiver som begrundelse for ansøgningen, at man ønsker som vandløbsmyndighed at gennemføre et vandløbsrestitueringsprojekt af Sarup Møllebæk, der har været rørlagt over en strækning langs adressen, men som ønskes fritlagt, idet den rørlagte å udgør en faunaspærring. Projektet er en del af statens vandplan for Lillebælt Fyn. I den forbindelse er der opstået behov for, at ejerne af ejendommen Kirkemarken 39 kan passere åen indenfor egen ejendom blandt andet for at kunne pleje det areal, som de ejer, øst for Sarup Møllebæk, og hvortil der ikke er anden adgang for traktorer og andre maskiner.

Fredningen

Området, hvor ejendommen ligger og åen løber igennem, er omfattet af fredningen af Saruppladsen. Området blev fredet ved Naturklagenævnets kendelse af 31.7.2009 og fredningsnævnets kendelse af 29.12.2006.

Sarupanlægget er et fortidsminde af national betydning, og der er tale om et kulturarvsareal med skjulte fortidsminder.

Fredningen har til formål at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt sikre adgang til naturpleje og formidling af områdets natur- og kulturhistorie til offentligheden.

Fredningsområdet er opdelt i 3 zoner, således at beskyttelsen er gradueret efter behov. På den berørte ejendom er de områder i alle tre fredningszoner.

Zone 1 omfatter kerneområdet, hvor der efter fredningens § 3 ikke må ske jordbearbejdning af nogen art. Dog kan overfladisk jordbehandling (let harvning) finde sted i forbindelse med udlæg af driftsarealer til græs og omlægning af eksisterende græsarealer. Jordbearbejdning i hele pløjelaget, som f.eks. ved sædvanlig pløjning, harvning, fræsning, grubning, stenstrengslægning og lignende må ikke finde sted. Der må ikke foretages gravning, opfyldning, deponering eller anden terrænregulering, som f.eks. anlæggelse af veje eller stier.

Zone 2 hvori fredningen ikke er til hinder for fortsat landbrugsdrift med sædvanlig jordbehandling i muldlaget (herunder stenstrengslægning). Jordbehandling under muldlaget, eksempelvis i form af dybdepløjning, grubning, sporløsning, dyb stenstrengslægning eller lignende må ikke finde sted. Der er endvidere krav om overvågning af arkæologer ved arbejder i arealerne.

Desuden fremgår det af fredningens § 5, at der i zone 1 og 2 "ikke må etableres faste konstruktioner og tekniske anlæg som f.eks. vindmøller, biogasanlæg, transformatoranlæg, elmast eller lignende, og arealet må ikke krydses af veje eller luftledninger eller jordkabler til el, rørledninger til vand-, kloak- eller naturgasforsyning eller lignende."

Baggrunden for ansøgningen er, at ejeren ved gennemførelsen af projektet med åbning af det rørlagte vandløb mister en køreadgang til den del af ejendommen, der ligger øst for Sarup Møllebæk. Ejeren har brug for køreadgangen for at kunne pleje sine arealer øst for åen. Derfor ønsker Assens Kommune og ejeren at anlægge en kørevej samt rørbro på ejendommen som vist ovenfor.

Sagens behandling

Fredningsnævnet har den 17. februar 2017 været på besigtigelse på ejendommen, hvor tillige ejerne, repræsentanter for Assens Kommune samt en museinspektør fra Odense Bys Museer var til stede. På stedet kunne det konstateres, at åen var frilagt over en strækning igennem ejerens arealer.

Sagen har været sendt i høring. Assens Kommune som myndighed har anbefalet gennemførelse af projektet.

Miljøstyrelsen, tidligere Styrelsen for Vand og Naturforvaltning, har udtalt, at det ansøgte efter styrelsens vurdering ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- og rasteområder for dyrearter, der fremgår af habitatsdirektivets bilag IV.

DN Assens har i et høringssvar anført, at den ikke har indvendinger i sagen. *"Vi er overbevist om, at Odense Bys Museer og Assens Kommune vil sikre en god gennemførelse af de nævnte opgaver."*

Odense Bys Museer udtalte under besigtigelsen, at man ikke havde indvendinger mod projektet, såfremt der ikke bliver gravet i brinkerne eller i arealet langs åen. Der skal alene lægges stabil ovenpå jordlagene. Man er ikke betænkelige ved en minimal afgravning af bunden af vandløbet i forbindelse med nedlægning af røret/rørene under broen, men museet ønsker at overvære denne afgravning. Det er desuden nødvendigt at sikre, at de køretøjer, der benytter overkørslen, ikke laver spor i brinken ved opkørsel fra broen. Museet ønsker en så anonym bro som muligt, idet man lægger vægt på, at landskabet omkring Møllebækken kan iagttages fra vejen.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Fredningsnævnet tilslutter sig de af museet anførte betingelser i forbindelse med etableringen af kørevej og rørbro over Sarup Møllebæk og er på denne baggrund indstillet på at meddele dispensation som ansøgt af Assens Kommune. Fredningsnævnet begrundet dette med, at behovet for den anførte kørevej er til stede, og at der er valgt en løsning, der griber så lidt ind i landskabet som muligt, så det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, og derfor er et enigt fredningsnævn indstillet på at meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på www.nmkn.dk, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se www.nmkn.dk/klage/hvordan-klager-du.

Det er en betingelse for Miljø og Fødevarenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 900 kr. for private og 1.800 kr. organisationer og virksomheder til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevenes.hus.dk og www.nmkn.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet eller behandlingen af en eventuel klage er afsluttet. Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

Formandsafgørelse af 29. september 2020

Dispensation til lovliggørende dispensation til eksisterende træskur indenfor Sarupfredningen

Assens Kommune har på vegne ejeren Matias Bendtsen, Kastebovej 1, 5683 Haarby, matr.nr. 2i Sarup By, Haarby ansøgt om lovliggørende dispensation til et haveskur. Ejendommen ligger indenfor fredningen af Saruppladsen, og benævnt De døde sjæles landsby.

Der er tale om et træskur anlagt i tilknytning til eksisterende udhus, der er ifølge beskrivelsen i kommunens ansøgning er anlagt med 3 m til skel, det er 9 meter langt, det er 2,85 m højt ind mod eksisterende bygning og fladt skrånende ud ad indtil en højde på 2 m.

Det ansøgte fremgår af dette kort:

Fredningen

Det ansøgte er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 31. juli 2009 om fredning af Saruppladsen. Ejendommen matr.nr. 2i, Sarup By, Haarby er beliggende i fredningens Zone 3.

Fredningens formål er:

1. at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdes fundlag fra yngre stenalder mod nedbrydning samt
2. at sikre adgang til naturpleje og
3. formidling af områdets natur- og kulturhistorie for offentligheden.

Af fredningsbestemmelsernes §5 vedr. byggeri, tekniske anlæg oplag mv. fremgår det bl.a., at det for Zone 3 gælder, at:

"Udvidelse af og tilbygning til eksisterende bygninger kan finde sted efter fredningsnævnets forudgående tilladelse og under forudsætning af, at gravearbejder overvåges af en uddannet arkæolog ansat på et statsanerkendt museum.

Høring

Miljøstyrelsen har tilkendegivet, at

" Miljøstyrelsen kan oplyse, at det ansøgte ikke berører noget Natura 2000-område.

Miljøstyrelsen har vurderet det ansøgte i forhold til habitatdirektivets bilag IV og vurderer, at det ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens bilag 3 eller ødelægge plantearter nævnt i naturbeskyttelseslovens bilag 5.

Ansøgningen giver ikke Miljøstyrelsen anledning til yderligere bemærkninger."

Assens Kommune har som høringsberettiget udtalt, at det er Assens Kommune, Miljø og Naturs vurdering, at der er grundlag for en lovliggørelse af det etablerede træskur, da det er beliggende i zone 3, hvor det af fredningen fremgår, at her kan havedyrkning fortsat finde sted. Udvidelse af bygninger må kun finde sted med Fredningsnævnets godkendelse og under arkæologisk overvågning.

For så vidt angår den arkæologiske overvågning, så er det kommunens vurdering, at Odense Bys Museer må svare på hvordan det kan håndteres i den konkrete sag.

DN, Assens har udtalt, at man vil bakke op om museets tilkendegivelse og i øvrigt ikke har en mening om ansøgningen.

Odense Bys Museer har udtalt:

" Da skuret allerede er etableret, er der ikke nogen arkæologiske interesser i den pågældende sag for Odense Bys Museer, og det er museets vurdering, at der er grundlag for en lovliggørende dispensation af det etablerede træskur. Det er dog fremadrettet vigtigt, at der forud for udvidelse af eksisterende bygninger eller nybyggeri tages kontakt til Fredningsnævnet og Odense Bys museer så tidligt i processen som muligt. "

Denne sag er behandlet af fredningsnævnets formand i henhold til forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Fredningsnævnet finder det beklageligt, at ejeren i et område som dette har foretaget bebyggelse uden inddragelse af de påbudte myndigheder, herunder Odense Bys Museer.

Da haveskuret af træ ikke findes at være i strid med fredningens øvrige bestemmelser meddeles lovliggørende dispensation som ansøgt.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Anni Højmark
formand

Simone Aistrup og Rasmus Frederiksen

fyn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-FYN-35-2020
Dato: 18. april 2021

Afgørelse af 18. april 2021

Afslag på ansøgning om dispensation til etablering af sø indenfor fredningen af Saruppladsen

Simone Aistrup og Rasmus Frederiksen, der ejer ejendommen Kastebovej 1, 5683 Haarby med matr.nr.: 2i Sarup By, Haarby har ansøgt om dispensation til at anlægge en sø på ca. 600 kvm indenfor fredningen af Saruppladsen – De døde sjæles landsby.

Ansøgerne har i deres mailansøgning oplyst følgende:

" Vi havde en idé om at lave søen omkring 600 kvm. for at få det givende tilskud.

Vi tror på, at søen vil skabe en masse dyreliv og en flot udsigt for området. Vi tænkte også at lave nogle stier, så man kunne gå nogle ture dernede og nyde stedet i stedet for at det blot er mudderagtigt.

Vi havde planer om dette indenfor et par år, hvis vi kan få lov til at købe jorden, men vi vil kun købe den, hvis det er muligt med søen.

Vi har planer om at lave en tilbygning på vores hus i nærmeste fremtid mod syd, som kun ville nyde godt af en flot sø-udsigt."

Ansøgerne har medsendt følgende luftfoto af den skitserede sø:

Ansøgerne har desuden oplyst, at de havde mulighed for selv at grave ud til søen.

Det har ikke været muligt for nævnet at få ansøgningen uddybet. Assens Kommune har tilkendegivet, at ansøgerne efter at have fået vejledning om karakteren af fredningen ville trække deres ansøgning, hvilket imidlertid ikke er sket. Nævnet træffer derfor afgørelse på skriftligt grundlag på det foreliggende grundlag.

Saruppladsen er fredet ved Naturklagenævnets afgørelse af 31. juli 2009. Fredningen har til formål at bevare nationale og internationale arkæologiske værdier ved at sikre områdets fundlag fra yngre stenalder.

Fredningsnævnet har foretaget høring.

Odense Bys Museer har udtalt følgende:

” Udtalelse omkring en dispensation i forbindelse med anlæggelsen af en sø i det fredede område Saruppladsen.

Adressen Kastebovej 1, 5683 Haarby er beliggende i fredningens zone 3, matr. nr.2i, hvor det af fredningsbestemmelserne fremgår at: ”Udvidelse af og tilbygning til eksisterende bygninger kan finde sted efter fredningsnævnets forudgående tilladelse og under forudsætning af, at gravearbejdet overvåges af en uddannet arkæolog ansat fra et statsanerkendt museum.

Skulle ejer af ejendommen således ønske at udvide bygningsmassen på matriklen skal der gives tilladelse til dette fra fredningsnævnets side, og arbejdet overvåges af en uddannet arkæolog ansat ved et statsanerkendt museum i dette tilfælde Odense Bys Museer.

Til spørgsmålet omkring anlæggelsen af en sø på ca. 600 m² er det museets opfattelse, ud fra billedmaterialet, at placeringen vil være i dele af fredningens Zone 1 og 2, hvor det klart og tydeligt fremgår af fredningsbeskrivelsen, at der i Zone 1 ”Ikke må ske jordbearbejdning af nogen art”. For zone 2 gælder det, at der må foretages sædvanlig jordbehandling i muldlaget, men jordbearbejdning under muldlaget.....må ikke finde sted. Jf. i øvrigt fredningsbestemmelserne.

Det er således museets indstilling, at der ikke gives dispensation til anlæggelsen af søen inden for det fredede areal.

Fredningsnævnet kan dog efter indstilling fra Slots- og Kulturstyrelsen tillade, at der foretages arkæologiske undersøgelser forud for anlægsarbejde. Ansøger skal dog her være opmærksom på, at udgifter til arkæologisk overvågning eller undersøgelser afholdes af bygherre jf. Museumslovens §8. Da der er tale om et fredet område af national betydning, er der stor sandsynlighed for, at udgifterne til arkæologiske undersøgelser må påregnes at være større indenfor det fredede område end udenfor.”

Assens Kommune har afgivet følgende udtalelser:

” Det er Assens Kommunes vurdering, at en dispensation til søen i overvejende grad bør bero på Odense Bys Museers udtalelse, idet placering sker i fredet området med potentielle fortidsminder i jorden.

I forhold til landskabet er det kommunens vurdering, at etablering af søen ikke er i konflikt med kommunens mål om at beskytte og styrke områdets overordnede landskabskarakter som lavbunds- og vådområde. Der skal dog være opmærksomhed på, hvordan søen udformes. Søen bør udformes som en lavning og ikke som et gravet hul. Det betyder, at søen bør have en uregelmæssig form og nogle sider med svagt stigende vanddybde. Disse anbefalinger vil Assens Kommune tage vare om i forbindelse med en eventuelt fremtidig landzonetilladelse til søen.

Assens Kommune har ikke registreringer af bilag IV-arter i området, men det er kommunens vurdering, at en sø vil kunne bidrage som fourageringsområde for flagermus (bilag IV-art) og i en vis udstrækning som ynglebiotop for Padder – forudsat der ikke fodres eller udplantes i eller omkring søen.

Dvs. kommunen har ingen registreringer af eller kendskab til arter omfattet af bilag 3 eller 5 i naturbeskyttelsesloven i det ansøgte område. ”

”Tak for orienteringen om Odense Bys Museums indstilling til ansøgte sø inden for Sarup Fredningen.

Som tidligere skrevet, så vil Assens Kommune lægge sig tæt op af museets vurdering, idet museet har de arkæologiske kompetencer. Med deres udtalelse nedenfor, er det derfor samtidig Assens Kommunes indstilling, at der ikke bør meddeles dispensation til ansøgte sø, beliggende inden for Sarup Fredningen.

Jeg har d.d. orienteret ansøger (Simone) om tilsvarende – at kommunen på baggrund af museets udtalelse ikke anbefaler etablering af ansøgte sø.

Jeg uddybede tilsvarende at kommunen tidligere har udtalt sig positivt om søen i forhold til landskab, men at dette ikke vægtes tungere end hensynet til de potentielle arkæologiske værdier.

Som jeg forstod på ansøger, så agter de at trække deres ansøgning, og det vil de særskilt orientere Fredningsnævnet om snarest.”

Der er ikke indkommet andre høringssvar.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Da det ansøgte findes at stride mod formålet med fredningen, meddeler et enigt fredningsnævn afslag på ansøgningen om dispensation til at anlægge en sø indenfor fredningen af Saruppladsen.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Anni Højmark
formand